

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.



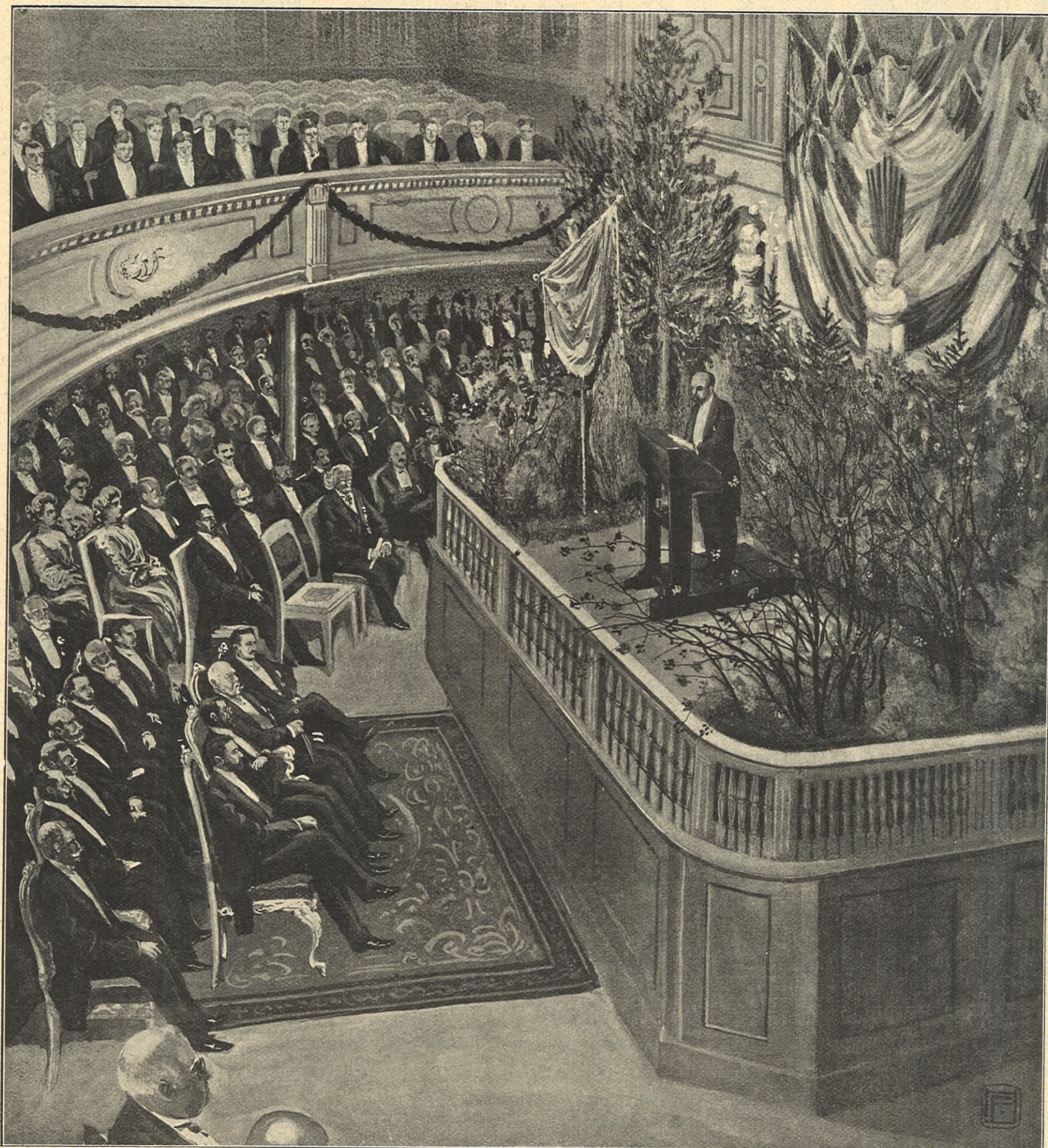


ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

FÖR · KVINNAN · OCH · HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG.



STOCKHOLMS HÖGSKOLAS 25-ÅRSFEST PÅ VETENSKAPSAKADEMIEN. PROFESSORN FRIH. DE GEER HÅLLER HÄLSNINGSTALET. TECKNING FÖR IDUN AF HJ. ENEROTH.



AUGUSTA WIKSTRÖM.

I DESSA DAGAR har på Grindstugan vid Uppsala firats en fest till ära för fröken Augusta Wikström, som då fyllde 50 år. När man ser hennes energiska ansikte med de lifliga ögonen, den fina näsan och det kortklippta krusiga håret, har man svårt att tro, att hon verkligen uppnått denna respektabla ålder. Men lyckligtvis är det ej nu som i våra mormödrars tid, då en kvinna vid 30 år klädde sig i mössa och stickstrumpa och lyckades inbilla sig själf och världen, att hon var gammal. Tack vare sporten och nutida uppfostran får hon vara ungdomlig och verksam, så länge håg och krafter räcka till — och säkert kommer en blifvande generation att varmt tacka henne därför.

På egendomen Trossnäs i Värmland tillbragte Augusta Wikström hos sina föräldrar, auditören vid Värml. fältjägare Carl Wikström och fru Emelie Wikström, född Cederström, sina barndoms- och första ungdomsår. Lekkamraterna bestodo hufvudsakligen af bröder, följungar, hundar och hästar, samt om somrarna, då hon ofta vistades på Bråte hos sin mormor, grefvinnan Cederström, af en rad glada kusiner. I en sådan krets kan en liten flicka ej bli annat än rask och hurtig, och än i dag är det en naturlig ursprunglighet öfver hela hennes väsen, som är både sällsynt och uppfriskande.

Våren 1885 flyttade familjen Wikström till Uppsala, och sedan dröjde det ej många månader, innan Augusta Wikströms tid och krafter togos i anspråk för en mängd af de välgörenhetsföreningar, som där existera. Och alltid har hon varit lika villig och lika hjälpsam, och alltid har det tyngsta och besvärligaste arbetet fallit på hennes lott.

Hon förtjänar också i sanning det extra namn en god vän gaf henne: "stadens gratispackåsa". Så ofta en basar eller välgörenhetsfest blifvit påtänkt, har det alltid först hetat: "Är Augusta Wikström tillfrågad, eljes blir det ingen reda med saken?" Man kunde också vara tämligen säker, att hon röjde undan de möjligen befintliga hindren och svårigheterna och med lif och lust ofördröjligen ägnade sig åt alla bestyren. Men ingen, som stod under hennes kommando, fick heller ligga på latsidan. Liksom Whipen (inpiskaren)

i Engelska underhuset tvang hon alla sina medhjälpare att fullgöra sina respektive åligganden.

Otaliga gånger har hon gått omkring med listor till hjälp för fattiga sömmerskor, sjukhuspatienter eller fattiga familjer i nöd. Hvem har inte någon gång blifvit öfverrumplad af henne på en visit eller förmiddagsbjudning och på det älskvärdaste vis aflockad några kronor till alla hennes skyddslingar! Själf är hennes hand aldrig långt borta från portmonnäen, alltid villig att ge af egen kassa.

Den som haft lyckan att få umgås som gäst i friherrinnan Wikströms gammaldags trefliga hem i Uppsala, hade tillfälle att se, med hvilken aldrig tröttnande ömhet och glad uppoffring fröken Wikström ägnade sig åt sin mor. Den gamla damen, med sitt fina blida väsen, var nästan så godt som ur stånd att själf förflytta sig och behöfde jämt och ständigt sin dotters hjälp. Hur gärna gaf hon den ej och hur rörde sig ej allt hennes görande och låtande omkring modern!

Och hur intresserad var ej denna af att höra talas om alla de sammanträden och föreningar, som Augusta deltog i, från fruntimmersföreningen och arbetsstugorna till kvinnliga rösträttsföreningar och idrottsklubbarne, och med hvilken rörd och lycklig blick följde hon ej sin dotter i hennes lifliga verksamhet.

Ända till för några veckor sedan hade fröken Wikström den glädjen att få vårda och sköta sin mor, då denna, efter en längre tids aftynande, rycktes bort, lämnande ett tomrum, svårt att fylla.

Mycket kunde vara att säga om fröken Wikströms stora mångsidighet, men jag vill här inskränka mig att nämna, att hon alltid varit ovanligt intresserad af idrott. Hon var med att bilda Uppsala kvinnliga gymnastikförening, var i många år dess ordförande och lyckades höja intresset därför i hög grad. När D. B. K. (damernas bycykelklubb) stiftades, var hon själen i densamma, och ännu idkar hon med stor färdighet såväl skid- som rid-sport.

När man alltid är vänlig och hjärtlig och ej har ett spår af egoism, är det klart att man blir omgifven af en stor vänkrets. Så är också fallet med fröken Wikström, kanske ej minsta delen däraf bland det s. k. starkare könet. Hennes kamratliga, nästan gossaktiga sätt måste ovillkorligen verka högst tilldragande på "das ewig männliche", och jag tror inte hon skulle kunna ursäkta sitt ensamma stånd med det svar, som den gamla engelskan gaf på tillfrågan, hvarför hon ej gift sig: "I was never asked."

Just sådan som fröken Wikström är, är hon afhållen som få. Den vackra, konstnärligt textade adress, undertecknad med öfver 110 väninnenamn, och den festmåltid med högstämde tal och kvicka verser, som på födelsedagen gäfvos henne till ära, vilja vara ett litet välment och enkelt uttryck härför.

LADY LELLA.

Ett pris af

Femtusen (5,000) kronor

är i Iduns nya litterära pristäfling utfäst för den bästa svenska originalromanen af ungefär 300 sidor vanlig bokoktav. Täflingstiden utgår den 30 juni 1905. Närmare program och bestämmelser återfinnas i Idun nr: 41 för innevarande år.

Alla våra författare och författarinnor inbjudas att delta!



FRÖKEN CAROLINA CRAFOORD.

EN KVINNLIK STIPENDIAT OM SMÅLANDTBRUKET.

VI MEDDELA här ofvan bilden af fröken Carolina Crafoord, som nyligen på Fredrika Bremerförbundets samkväm framlade sina erfarenheter från en studieresa i Danmark, där hon med stipendium från jordbruksdepartementet studerat kvinnornas insats i smålandtbruket. Fröken Crafoord är dotter af kapten I. G. Crafoord och hans maka, född Clausen, och föddes i Helsingborg år 1877. Fjorton år gammal kom hon till Köpenhamn, där hon konfirmerades och fortsatte sin skolbildning till sitt 18:de år, då hon erhöll anställning som lärarinna. På grund af hälsoskäl öfvergaf hon dock snart denna verksamhet och började studera fjäderfäodlingen, som sedan utgjort hennes verksamhetsfält. Vid Sveriges allmänna fjäderfäafvelsförenings utställningar har hon varit prisdomare och föredragshållare. I december 1903 valdes hon till "Uppsala läns fjäderfäafvelsförenings konsulent" och sedan samma tid har hon varit anställd som föreståndarinna för Ådö höns- och anderi.

På anmodan af Idun har fröken Crafoord haft vänligheten här nedan delgifva våra läsarrinnor några af sina lärariska studieerfarenheter:

På initiativ af Fredrika Bremerförbundets energiska föreståndarinna utdelade jordbruksdepartementet ett reseunderstöd för studier af kvinnans del i det mindre landtbruket, företrädesvis i Danmark. På grund af min verksamhet inom en af landbrukets viktigaste binärningar tilldelades mig detta stipendium.

De flesta kvinnor fylla väl bäst sin plats här i världen som hustrur, mödrar och husmödrar. Det är också på dessa områden deras arbete har största betydelsen för de små landtbruket. Först och sist får jag då framhålla kreatursskötseln, med hvilken den danska allmogekvinnan lämnar småbruket ett värdefullt stöd. Ända till omkring 1870 utgjorde säd Danmarks största exportartikel, men sedan dess ha ägg, smör och fläsk blifvit Danmarks bästa inkomstkälla. Det dröjde icke länge, förrän danskarna insågo fördelen i att omsätta säden i ägg, smör och fläsk, och det är denna förädling af jordens afkastning, som är orsak till att det danska småjordbruket kommit på så grön kvist och som framför allt tagit kvinnans

MELLINS FOOD

af Läkarekåren erkändt bästa näringsmedel för barn och sjuka.

Finnes på Apoteken samt hos Specialhandlarna.

PROF gratis och franco från Axel Lewnstrand, GEFLE.

arbete i anspråk. Genom spillningen från det ökade kreatursantalet tillföres jorden kraftigare näring, och djuren lägga så naturligt beslag på kvinnornas medfödda omtanke och vård för de varelser, som äro beroende af dem.

Att det danska småbruket är så välskött och väl ordnad får man vidare tillskrifva en förständig sammanslutning, den så kallade *andelsverksamheten*, som sätter kronan på verket. Hade Danmark ej sina andelsmejerier och dito slakterier, äggexportaffärer m. m., då kunde ej de många små delägarnes produkter framställas så jämgoda och betinga de priser de nu erhålla.

Det danska byggnadsättet underlättar också i hög grad kvinnans arbete med kreaturen. På de flesta smågårdar är boningshuset sammanbyggt med loge och ladugård. Hustrun, som för öfrigt har alla hushållsgörömlen att bestrida, behöfver då ej gå långa vägar, ofta i snö och regn, utan kan bestyra allt under samma tak och som oftast få tid att titta till djuren, som därigenom sällan försummas. Som exempel vill jag nämna en liten mönstergård på Fyen, dit jag kom cyklande en regnig augustidag, tämligen trist i sinnet. Men så snart jag kommit in i stugan, glömde jag allt missmod. De blankskurade kopparfaten skeno, där doftade af nybakadt bröd, och alla sågo så innerligen förnöjda ut. Jörgen Rasmussen tyckte just att i regnväder passade det så bra att få visa mig gården, eftersom han ingen nytta kunde göra ute. Genom det rymliga köket kommo vi ut i brygghuset, därifrån på logen och sedan in i ladugården. Här stodo 3 präktiga kor, som mjölkade sina styfva 4,000 liter om året.

“Men här skall fröken se källan till jordens bördighet”, sade husbonden, i det han öppnade en dörr från ladugården och såg in i ett stort bräskjul med en cementerad brunn. Det var gödselstacken, som här låg väl skyddad för luftens och regnets urlakande inverkan. En sluttande rädda förde den flytande spillningen direkt från ladugården till den cementerade brunnen, ur hvilken den sedan vid tillfälle pumpades upp och kördes ut på åkern. Jag sände en tanke till alla våra spridda torparlägenheter med deras små kreatur, som knappast mjölka 2,000 liter och som hela sommaren till rakt ingen nytta gå och ödsla spillningen på det ofta så magra skogsbetet, som knappast räcker till underhållsfoder, än mindre till någon vidare mjölkproduktion.

Utom i “Husmandsskolorna” och i folkhögskolorna, som ha stor betydelse för det danska folket, ha småbrukarne tillfälle till lärorikt sammanträffande under de s. k. husmansresorna, d. v. s. studieresor för småbrukare. Sådana resor ha under de sista åren äfven här i Sverige blifvit rätt allmänna, men danskarne taga sina unga hustrur med.

Jag vill framdraga ett exempel ur en berättelse af en premieringsnämnd för välskötta mindre jordbruk. 1878 köpte en torpare en liten egendom med dålig, stenbunden sandjord, där föddes 2 kor och en häst. Byggnaderna voro mycket förfallna. Nu är gården i bästa skick, där födas 9 kor, 3 hästar, 3 svin, 3 får och en del höns. Sista året såldes smör och mjölk för 3,000 kr. De direkta utgifterna för gården uppgingo till 1,350 kr. Lägger man därtill all annan afkastning, så får man väl räkna innehafvaren för att vara en väl-situerad torpare, *men han hade också en särdeles duglig hustru.*

Äfven för ogifta och bildade kvinnor finnas inom landtbruket och dess binäringar verksamhetsfält, som både taga intelligens, intresse och omtanke i anspråk, såsom biodling, trädgårdsskötsel och fjäderfäodling.

GÅNGSTIGEN.

HAN NÄSTAN glömt, för strid om bröd,
sin lifsvärs ljusa saga,
och känner icke hjärtats nöd
vid aflans tunga slaga.
Då händer det en vårens dag
att ungdomselden vaknar
och minnet ser en kvinnas drag,
en kvinnas, som han saknar.

Förflyktigadt är guldets rus,
det hetsande och tunga,
ett skimmer darrar kring hans hus,
där apeln blommar gunga.
Hvad ljusa syner drömmen väckt —
o, kunde han dem stanna!
Från hennes själ knappt anad fläkt
nu snuddar vid hans panna.

Det hviskar i en fjärran park,
se'n långa år förstummad,
han trampar åter älskad mark,
af sommarns solflod ljummad.
. . . Han ser en gångstig linjefin
och böjd som ungmöns midja,
där surra dungens vilda bin
bland silfverbjörk och vidja.

En sällsam känsla, stark och rik,
hans hjärta genombärfvar,
då Eros' skälfvande musik
från jungfruläppar svärfvar.
Ty där på stigens gula stoft,
som svinner mellan snåren,
de gingo ut i glans och doft
en dag att möta våren.

Och våren kom — den tog gestalt
i kärleks varma väsen,
och när då blick i blick försmalt,
de sväfvade på gräsen
så fjärligt, med blod i dans,
han sluten ömt till henne.
Ej tid, ej rum, ej kval då fanns
för dessa sälla tvänne.

Ty allt hvad torftigt lifvet har,
som färga kan ett öde,
försvann i känslornas fanfar
och löftesordens flöde.
Och hemlig gångstig blef en länk
emellan jord och himmel,
där den gled fram i solskensstänk
och knoppars gröna vimmel. —

Nu är det storm och blodröd höst —
förgäten stig han spårar.
men där hörs ingen älskad röst,
och dungen står i tårar . . .
Hans silfverbjörkar yxan knäckt,
och blomsterbädden grusats,
där trampar nu en annan släkt,
som ej af drömmar rusats.

Brud- & Bröllops-

sidentyger, i hvitt, svart och kulört, sista nyheter
i ouppnådt urval från 90 öre till kr. 13 pr mtr.

Sändes tull- & portofritt direkt till privata.

Profver omgående franko.

Schweizer & Co, Luzern S 5, (Schweiz).

Sidentygs-Export. — Kungl. Hoflev.

Och själf som en af dem han är:
han slutat upp att leka;
han känslor ej, men guld begär,
och har glömt bort att smeka.
Det var blott i en ljuf sekund
som minnets sång fick klinga
och darra i hans väsens grund
och hjärtats slag bevinga.

ERNST HÖGMAN.

EN PYRRHUSSEGER. SKISS AF GEORGIA BARTHOLIN-DAHLANDER.

(Forts. o. slut.)

JAG SÅG, hur barnen i smyg — de voro för väl
uppfosttrade att göra det öppet — gjorde narr
af mitt bortkomna sätt och mina lappade klä-
der. Och dock visste jag, att flere af dem
voro mig underlägsna i skolan, både i kunskaper
och krafter . . . Och senare som student,
hur plågade det mig inte att aldrig kunna vara
med, aldrig som de andra få njuta lifvet, vara
ung med de unga. Så kastade jag mig i för-
tärande längtan efter lifvet öfver böckerna. Och
ju mera jag läste, desto mera kunde jag genom-
skåda humbugen i alla de gamla förtorkade
lärdomarna, som bara talade om plikt, aldrig
om rätt.

“Då kom du i det rätta ögonblicket. Du
var som en ljus, fager vårmorgon. Ditt leende,
din stämma, dina små händer och fötter, allt,
allt intog mig med en berusande makt. Du
blef för mig den första, den enda kvinnan i
världen. Och under de två år, vi nu ha känt
hvarandra, hur har du icke lärt mig att se på
lifvet med helt andra ögon! Din modiga, fria
blick på lifvet fick mig till att tro, att hos dig
hade jag funnit en förstående själ. Och nu,
nu . . .

“Martha“, hviskade han och knäböjde fram-
för henne, gömmande sitt hufvud i hennes sköte.
“Svik mig inte, säg att dina tvifvel voro ett
sista uppblossande af gamla nedärfda fördomar.
Säg, att du helt är min, som jag din, utan
band, utan löften. Jag kan inte lefva utan dig.
Du håller mitt öde i dina händer. Du vet icke
hvad du har för en gränslös makt öfver mig.
På dig beror det, om jag skall gå fram eller
tillbaka, om jag verkligen skall kunna blifva
hvad jag innerst inne känner mig kallad att
blifva. Följ mig som min stolta, härliga brud
ut i lifvet, och dela med mig alla mina dröm-
mar — eller Gud hjälpe oss båda . . .“

Marta hade sjunkit tillbaka i soffan, nästan
ängslig för det utbrott af smärta, hon nyss fått
bevittna och som hon insåg att endast hon
kunde förjaga.

“Axel, om jag nu går in på din önskan, tror
du aldrig du skall komma till att ångra hvad
vi göra? Är du säker på att icke den dag
skall komma, då du skall förebrå mig, att jag
nu varit svag?“

Nürnbergers "PILSNERDRICKA". Rikstel. 7 94.
Allm. Tel. 30 48.



**Lanolin-
Sana-Tvål.**

Garanterad ren, neutral,
mild och öfverfet.

Bästa Barntvål!
25 öre st.

Grumme & Son
Stockholm.

“Marta, min älskade, min vänaste brud! Du går alltså in på min önskan!” jublade han och slöt henne lidelsefullt i sin famn.

“Ja, Axel, jag ger dig mitt löfte. Men gå nu, jag behöver få lugn och hvila, jag kan inte mer. Farväl tills i morgon, min älskade.”

Hon satt stilla på samma plats, tills hon hörde tamburdörren slås igen efter honom. Då sprang hon upp och reglade sin dörr och kastade sig därefter under häftig gråt på soffan. I denna ställning blef hon liggande, tills jungfrun knackade på dörren och frågade i vresig ton, om inte fröken hade hört, att det ringt till supén.

* * *

Marta och Axel hade tillbragt bortåt ett halft år i Schweiz — ett halft år så rikt på lycka, att det föreföll Marta i de stunder, då en ängslig tanke på framtiden kunde plåga henne, att hon nu skulle kunna bära ett helt lifs lidanden och motgångar,

Nu hade de varit omkring en månad i Stockholm, och Axel hade, som hans plan hela tiden varit, slagit sig ned som praktiserande läkare på Söder.

Men Marta kunde icke hjälpa, trots alla sina goda föresatser, att allt sedan den grå höstmorgon, då tåget rullade in på Centralstationen och hon hade återsett alla de kända omgifningarna, var det som om en kall dimma utbredt sig öfver hennes forna lycka. Det kändes, som om hon hade svårt att andas.

Hvarför kom då aldrig någon af hennes gamla vänner och besökte henne, och hvarför föredrog hon själf att taga sina promenader uppe bland de okända trakterna på Söder? Och hvarför hade ingen besvarat deras kort, som de sändt omkring samma dag de hade rest ut?

Allt detta satt hon och funderade på en eftermiddag, medan Axel var ute på sjukbesök. Hon stödde kinden mot handen och stirrade ned på gatan, där lyktorna nu började tändas.

Hösten hade kommit med regn och rusk. Den glada sommaren med sol och värme och långa ljusa nätter var försvunnen. Skulle också för henne sommarens tid vara förbi? Nej, hon kunde icke redan börja att resignera. Hon var ju ännu så ung. Lifvet hade så mycket att bjuda på. . . . Hvarför skulle då alltid den tanken förfölja henne och gnaga som en tärande sot på hennes lifsmod, den att hon dock, trots allt, hade begått någonting orätt? Hon kunde inte hjälpa det, det var en ständig strid inom henne mellan allt det gamla från barndomen inlärd och det nya, som var henne främmande. . . .

“Sitter du här i mörkret, lilla vän?” hörde hon i detsamma Axels muntra stämma i dörren. “Vet du, jag gick just förbi operan i eftermiddag och fick se, att “Lohengrin“ går i afton med en ny tenor. Och så var jag lätt-sinnig nog att köpa biljetter åt dig och mig. Hvad säger du om det? “Lohengrin“, din älsklingsopera! Kom nu och gör dig i ordning, så gå vi med detsamma.”

Marta hade just själf om förmiddagen sett, att “Lohengrin“ skulle ges och hade då haft på läppen att föreslå Axel, att de skulle gå och höra den. Men så hade återigen den där oförklarliga ängslan att möta gamla bekanta kommit öfver henne, och hon hade slagit det ur hågen med detsamma. Men nu, då Axel kom fram med förslaget, gjorde hon ingen invändning, nu som alltid förtegen hon för honom den oro, som plågade henne.

En timme senare sutto de i den upplysta salongen och lyssnade till musikens härliga toner, och allt efter som tiden gick och musiken mer och mer uppfyllde Martas själ, glömde hon sin oro och ängslan. Då Axel efter operans slut föreslog, att de skulle gå in på operakällaren och supera, gaf hon därför utan betänkande sitt samtycke.

Det var redan nästan fullt i den stora matsalen, när de kommo in, och de fingo därför nöja sig med ett af de bortersta borden. Marta satt och såg sig om, medan Axel studerade matsedel. Hon kände sig så glad och lätt om hjärtat. Hon kastade små forskande blickar på de olika damtoaletterna och tyckte sig med en viss inre tillfredsställelse finna, att hennes egen ljusa foulardklädning mycket väl kunde utmärka en jämförelse. I detsamma såg Axel upp och utbröt: “Nej, se där kommer ju Henrik Löfberg, den gamle gossen. Vänta ett ögonblick, Marta, så skall jag be honom slå sig ned här hos oss.”

“Se god dag, käre Henrik“, ropade han och räckte leende fram sin hand åt den antågande. “Det var då riktigt roligt att se ditt glada ansikte igen. Kom nu och slå dig ned här borta hos oss. Du får i annat fall icke något bord nu; det är upptaget öfver allt?”

Vännen såg med ett visst förslaget leende på Axel och bugade sig stelt för Marta.

“Tack, men jag har min hustru med mig.”

“Nå, så mycket bättre. Så kan damerna få göra hvarandras bekantskap med detsamma.”

“Ja, men rent ut sagt, min fru är icke så modern som ni och — ja, du förstår mig nog, och, som sagt, hade jag varit ensam så. . . .” Och därmed var han försvunnen.

Axel kastade en blick på Marta, som föreföll alldeles oberörd af den lilla scenen och satt och luktade på en blomma, hon tagit upp ur ett glas på bordet. . . .

Icke heller på hemvägen yttrade hon ett ord härom. Det föreföll honom blott, att hon under de närmaste dagarna var mera tystlåten och litet blekare än vanligt.

Först då Axel en fjorton dagar efteråt föreslog, att de skulle se några vänner hos sig för att inviga sitt nya hem, svarade hon långsamt och med en betydelsefull blick:

“Tror du det kommer någon?”

“Hvad har du för anledning att betvifla det?”

“Har du glömt scenen på operakällaren?”

“Kära du, för att det finns en idiot, får väl inte alla skäras öfver en kam.”

“Som du vill då. Vi kan ju försöka.”

“Nå, kom då, så sätter vi upp en lista på alla, vi vilja hedra med vår första inbjudning.”

Märkligt nog hade nästan alla gästerna förhinder, åtminstone de gifta. Men det var ju i början af säsongen, och de hade bedt dem så sent, mente Axel.

Dagen före den tillämnade bjudningen fick Marta ett bref vid frukostbordet. Det var från fru Lind, en ungdomsväninna till hennes mor — och en af de få familjer, där Marta förr brukat umgås, då hon och dottern Ellen varit skolkamrater. Det var ett långt bref, och Martas hand darrade ofrivilligt, då hon öppnade det.

“Kära Marta“, skref fru Lind. “Du frågar om Ellen får komma till dig; därpå måste jag

ledsamt nog svara nej. Jag är en gammal kvinna och har svårt att följa med alla de nya idéer, som nu växa upp som svampar. För mig står det ännu som en nödvändig plikt att böja sig in under de nuvarande mänskliga lagarna, om man vill lefva i det samfund, man nu en gång tillhör. — Jag vill icke döma dig eller honom, som du nu kallar din man. Men jag vill tala om för dig, hvad en af de ifrigaste försvararne af edert handlingssätt yttrade här om dagen, då jag frågade honom, hvarför icke han hade gjort på samma sätt: “Nej, jag ville icke utsätta min fästmö för världens dom.”

Kära lilla Marta! Mätte dina skuldror vara kraftiga nog att kunna bära de bördor lifvet kommer att pålägga dig. — Jag kan inte låta Ellen komma till dig. För det första vill min man det icke. Och för det andra tror jag icke, att edra moderna idéer skulle kunna skänka henne någon lycka i lifvet. . . .”

Marta lät brevet falla, hon förmådde icke läsa mer.

Alltså utstött som samhällsvädlig, och detta af dem, hvilkas omdöme hon satt mest värde på!

Hon såg på Axel och räckte honom brevet utan att säga ett ord. Han ögnade hastigt igenom det och kastade det därpå föraktligt ifrån sig.

“Fördömda käringprat. . . . Hvad i all världen ha andra människor att göra med vårt personliga förhållande? Äro vi icke fria människor med rätt att ordna vårt lif efter behag? Hvasa?”

“Du ser dock, att flertalet af våra bekanta icke inser det.”

“Kära lilla vän, blif nu inte strax så högtidlig, för att en eller annan inte strax kan förstå oss. Det trodde jag du var förberedd på. Vill man vara banbrytare, får man lof att vara litet hård i huden, det kan inte hjälpas.”

Ett par dagar senare kom Martas jungfru och bad att få säga upp sig. Och då Marta förvånad frågade efter orsaken, fick hon till svar, att “hon var en honnett jungfru, och frun kunde väl förstå, att hon inte kunde förstöra sitt rykte genom att tjäna i ett hus, där herrskapet inte var gifta; hon ville inte bli en dag längre, och det var skamligt af frun att inte ha sagt henne, att hon inte var doktors riktiga fru, och att de bara bodde tillsammans som annat tarfligt folk“ o. s. v.

Då Axel kom hem till middagen, fann han Marta badande i tårar och huset utan jungfru.

“Marta“, sade han, då han ändtligen fått veta hvad som försiggått, “vill du vi ska viga oss, så i Guds namn hellre det än dessa ständiga tårar och dystra miner?”

“Nej, Axel, nu är det för sent, gjordt är gjordt och kan inte ändras. Lofva mig bara att aldrig föreslå det mera — det gör mig sjuk att tänka på det. Jag vet, att vi icke gjort oss skyldiga till något, som vi behöfva rodna för inför hvarandra. Men världen dömer annorledes; den kan inte inse och förstå, att två människors kärlek kan vara band nog. Och världen har rätt — när den fordrar klara papper och inga krumbukter.”

“Jag vill bara upprepa, hvad jag alltid har sagt: är icke vårt privata lif vår privata angelägenhet?”

“Det kan nog tyckas det. Men om nu alla sade på samma sätt, hvad tror du följden skulle bli för många, många. . . .?”

* * *

Det hade blifvit vår med sol och himmel. Allting jublade i den nyvaknade naturen. Farliga, frestande drömmar drömdes om all lifvets härlighet. Och kärlekens evigt unga väsen prisades af tusen sinom tusen röster. . . .

SOMATOSE

Erkändt bästa krafthöjningsmedel.

Ökar aptiten i hög grad. Erhålles på apotek.

Uppe i "dufslaget", som Axel och Marta brukat kalla sitt hem, hade det blifvit så tyst och stilla. Inga glada sånger hördes om aftonen vid pianot där inne, och lampan i hvardagsrummet lyste icke längre ut öfver de grå bergen.

Men inne i det ljusa sofrummet syntes ett fint, blekt kvinnoansikte på den hvita, broderade hufvudkudden, och ett par små hvita händer hvilade orkeslösa på täcket. Två stora bruna ögon lyste med en sällsam, öfverjordisk glans.

Marta hade en lång tid varit mindre rask, icke sjuk, bara trött. Hon fick hjärtklappning af att gå i trapporna och hade en underlig torr, skarp hosta, som jagade bort sömnen om nätterna.

Men när Axel bad henne vara försiktig och föreslog gödningskurer och annat, skakade hon bara på hufvudet och mente, att när våren kom, skulle hon nog bli bättre. Och så skulle de resa ut, när Axel fick tid, och lefva om igen sin ljusa, glada sommarsaga — hon hade fått en nästan sjuklig längtan efter att komma bort, långt bort...

Men när den första riktigt milda vårdagen kommit, hade hon icke orkat stå upp ur sin säng. Och sedan dess hade hon legat där helt stilla och utan att klaga, blott med ett litet vemodigt leende kring de bleka läpparne — en spröd blomma, som stormens hårda hand i förtid brutit.

Axel såg med stigande ängslan, hur hennes lifs låga dagligen blef allt mattare, tills de klara ögonen äntligen en afton slötos för alltid.

Hon somnade in som ett trött barn. Men i det sista sökte blicken efter honom, och när de små händerna redan lågo kalla och stela, öppnade hon för sista gången sina ögon. Och aldrig hade de varit klarare, aldrig blickat så djupt och fullt. Det var som såge hon långt, långt bort till en annan värld, där frid och kärlek gingo hand i hand...

BUDDISERING AF MJÖLK.

ALLT EMELLANÅT har i tidningar förekommit meddelanden under ofvanstående rubrik om ett nytt och förträffligt sätt att sterilisera mjölk; och vid den nyligen hållna femte kongressen för invärtes medicin höll d:r Carl Lindman från Helsingborg ett föredrag härom. Då saken synes oss vara af det största intresse och kännedom därom bör spridas äfven utanför de rent vetenskapliga tidskrifternas läsekrets, hafva vi från d:r Lindman erhållit följande meddelanden om de erfarenheter, han haft om buddiserad mjölk såsom näringsmedel åt friska och sjuka barn. D:r Lindman skriver till oss:

Från september månad 1903 har genom mig åt friska och sjuka personer dagligen distribuerats omkring 50 ltr buddiserad mjölk. Jag har således varit i tillfälle att kontrollera en konsumtion af mer än 15,000 liter. En icke ringa del af denna mjölk har genom en s. k. mjölkdroppes utdelats åt späda barn. Härvid har så tillgått, att hos mig hvarje dag åt de resp. barnen afhämtats hvar sin liter buddiserad mjölk, hvilken i hemmen gifvits åt barnen i af mig, allt efter barnens ålder och nutritionstillstånd, föreskrifna mängder och utspäningar med kokt vatten. De barn, som sålunda erhålla sin näring, hafva af stadsdiakonissan sökts ut bland de fattigaste och eländigaste i Helsingborg. Deras ålder har varierat emellan en vecka och två år. De flesta hafva dock varit helt unga. Många af barnen voro, då de började erhålla denna mjölk, i hög grad nerkomna, då de förut icke blott lefvat under synnerligen usla hygieniska förhållanden, utan äfven rent af lidit brist på den för lifvets uppehållande nödiga födan. Andra voro i båda dessa afseenden i någon mån lyckligare lotade. Nästan alla barnens hälsotillstånd var emellertid mindre tillfredsställande, ity att hos dem alla förefanns rubbningar i matsmältningsorganens funktioner — kräkningar och diarréer

Hygieniskt!
Praktiskt!
Ekonomiskt!

Vesta-Bindor
Tvättbara Dambindor.
4-dubbla.
Stickade.
Mjuka.

Pris pr kartong om 6 bindor med stark gördel
Kr. 4:—.

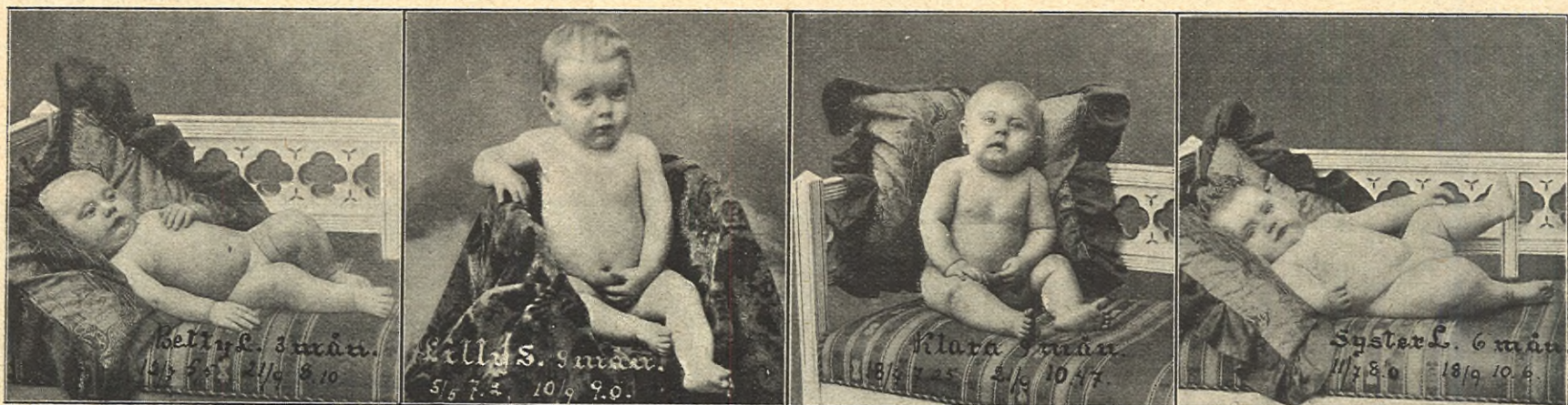
Wilh. Becker,
— Kungl. Hofleverantör. —
5 Malmorgsgatan, STOCKHOLM.

i mer eller mindre grad. Hos en del fanns därjämte utpräglade symptom af rachitis.

Sedan barnen börjat erhålla buddiserad mjölk, inträdde rätt snart en förbättring i deras allmänna tillstånd. De sjukliga symptomen från mage och tarm försvunno i regel genast. Mödern uttalade också såsom sin enstämiga mening, att barnen icke voro att känna igen, sedan de börjat med denna mjölk; de voro aldrig kinkiga och triffdes väl. Detta har också kunnat konstateras af diakonissan och mig, då vi antingen genom besök i barnens hem eller vid barnens uppvisande hos mig förvissat oss om deras hälsotillstånd. Och att detta får anses för synnerligen godt, torde till fullo framgå däraf, att under de sex månader, som mjölkdroppen varit i verksamhet, icke hos ett enda barn förekommit någon sjukdom i mage eller tarmar, trots den mycket varma och torra väderleken under senaste sommar.

Viktillökningen hos barnen har i allmänhet varit god; hos ett och annat till och med mycket god.

Tillsammans hafva 25 barn erhållit mjölk genom ifrågavarande "mjölkdroppes". Medföljande fotografier visa 5 af dessas utseende. Deras ålder och vikt framgå af bifogade uppgifter.



Inne i Martas skrifbordslåda hittade Axel dagen därefter en liten papperslapp, på hvilken hon skrivit några ord, medan hon ännu kunde hålla sig uppe:

"Älskade! Jag var för svag. Jag har icke kunnat bära världens dom. Den dräper mig.

Jag älskar dig så högt, men förmår dock icke göra dig lycklig, det känner jag. Därför är det bäst som det är. Jag vet jag skall dö, men döden skrämmar mig icke.

Jag har intet att förlåta dig. Du har menat det bästa, och jag välsignar dig för din kärleks skull.

Döden är den store befriaren. Jag tror det kommer något bättre sedan. Hvarför skulle vi annars behöfva lida så mycket här på jorden?

Din Marta."



NÅGRA AF DE MED BUDDISERAD MJÖLK UPPFÖDDA HELSINGBORGSBARNEN.

De goda resultat, som sålunda vunnits vid uppfödande af späda barn med buddiserad mjölk, finna sin förklaring däri, att så behandlad mjölk befriats från vanlig mjölks dåliga egenskaper, men bibehållit dess goda. Genom den numera så vanliga kokningen undergå nämligen en hel mängd af mjölkens beståndsdelar sådana förändringar, att de bli mindre lämpliga eller rent af skadliga för mänskorganismen. Detta är däremot icke fallet med den buddiserade mjölken, alldestund denna icke behöfver upphettas till mer än 50° C.

Glöm ej

Jubileumsfondens sparbössor!

Polera Edra metallsaker med Lagermans flytande putspomada "BON-AMI"!



GENOM ISEN, OLJEMÅLNING AF ARTUR BIANCHINI.

»DE FRIES» TAFLOK.

Den lilla käcka artistfalangen med det af revolt klingande namnet ger i detta års höstutställning af sina alster bekräftelse på att framstegssträfvan, talangfullhet och arbetsallvar alljämt behärska flere af de unga konstnärerna. Epitetet »unga» kanske dock behöfver modifieras i någon grad, eftersom en och annan i »de fries» brödrakrets för flere solhvarf sedan lyft sina tillgodohafvanden hos den gyllene ungdomens kreditförening.

Banérforare är fortfarande *Artur Bianchini*, som har duktigt med »färg i snaggen», för att citera ett uttryck af salig Boklund.

Han bidrager med ej mindre än 12 dukar, de flesta med motiv från Sandhamn, målade med hans sydlandskt lifliga färgstyrka och glimmande af dessa kristalliskt klara lufttoner, som han älskar att framställa.

Hans mäktigaste duk är emellertid en kvällsstämning, som återger en köldskarp vinterafton utanför lotsstationen med isbrytarens mörka massa stäfvande genom isen mot land. Det är ej så litet af andante maestoso i denna tafla, som utan all effekt, men med mycken stämningstyrka och en lugn teknik fångar och i artistiska vibrationer utlöser havets karga storhet en vinternatt i köld och is.

Bland landskapen sticka *Otto Hesselboms* stiliserade naturframställningar genast i ögonen. Det är så att säga tuktad landskapskonst, där det oförutsedda, det impulsiva aldrig får sticka upp hufvudet, utan allt är lagbundet lif, ro, ordning och skick. Hos en torftig talang skulle sådana nyktra synsensationer afsätta sig i en teckningens och färgens sterilitet; men hr H. besitter verkligen så mycket fin naturkänsla och en i all dess symmetriska skolning varm fantasi, att hans konst blir tilltalande.

Från en af de gråa väggytorna brinner i bjärt kvällsskimmer en hvit husgafvel bland trädens löfmassor. Duken heter »Aftonglöd» och konstnären är *Bengt Hedberg*, men färgerna och stämningen synas ej så litet lånade från en annans pensel. Mera personliga verka samme artists färglagda teckningar, som hänga bredvid.

Fru *Jeanne Didring* har en liten innerlig duk, »Ett gammalt hem», osökt och vackert målad, *Torgny Dufva* visar ett duktigt Ombergsmotiv och *Ernst Wirsén*, hvars namn undertecknad ej kan erinra sig från någon föregående konstutställning, kommer bestämdt att bli något utaf, ty hans »skärgårdsmotiv», fastän saknande själfständighet, röjer ett sundt öga för luftens och terrängens valörer.

Som en det sydsvenska landskapets inträngande och lyriska tolkare möter *Ernst Norlind* med ett par teckningar, som äro alldeles förträffliga.

På figurmålningens område intresserar fröken *Anna Wirgin* med några synnerligen goda porträtt, och

Axel Törneman har i »De blinda på konserten» försökt sig med en psykologisk framställning, som väcker uppmärksamhet genom sträfvandet hos artisten att lösa en svår uppgift, men som egentligen tarfar ordets konst för att skildras.

Framför *Nabot Törnros'* underliga oljemålning »I ateliéren» stannar man tveksam, undrande, om konstnären är en spjufver, som vill roa sig på hyggliga människors bekostnad.

Af de öfriga utställarnes alster är det enda afsevärda *Kjell Kollhoffs* samvetsgrant målade bilder ur fågellifvet. Någon skulptur finnes ej, men däremot ett par rätt fina arbeten i läderplastik — en stolsits med rönnmotiv och en bokpärm med fuchsior — af *Marianne Nordqvist*.

E. H—N.

UR DAGSKRÖNIKAN.

TVÅ TIDNINGSCHEFER. Det redaktionella ledarskapet inom Stockholms Dagblad har i dessa dagar öfvergått i nya händer, i det hr Wilhelm Walldén frånträdit sina befattningar som tidningens hufvudredaktör och verkställande direktör och i hans ställe inträddt fil. dr Karl Hildebrand.



D:R KARL HILDEBRAND.



REDAKTÖR G. ERICSON.

Samtidigt inträder chefsskifte i Vårt land, som inköpts af redaktör Gustaf E. Ericson, utgivare af Helsingborgs-Posten. Hr E. var för några år sedan utgivare af Svenska Dagbladet.



D:R A. AFZELIUS.

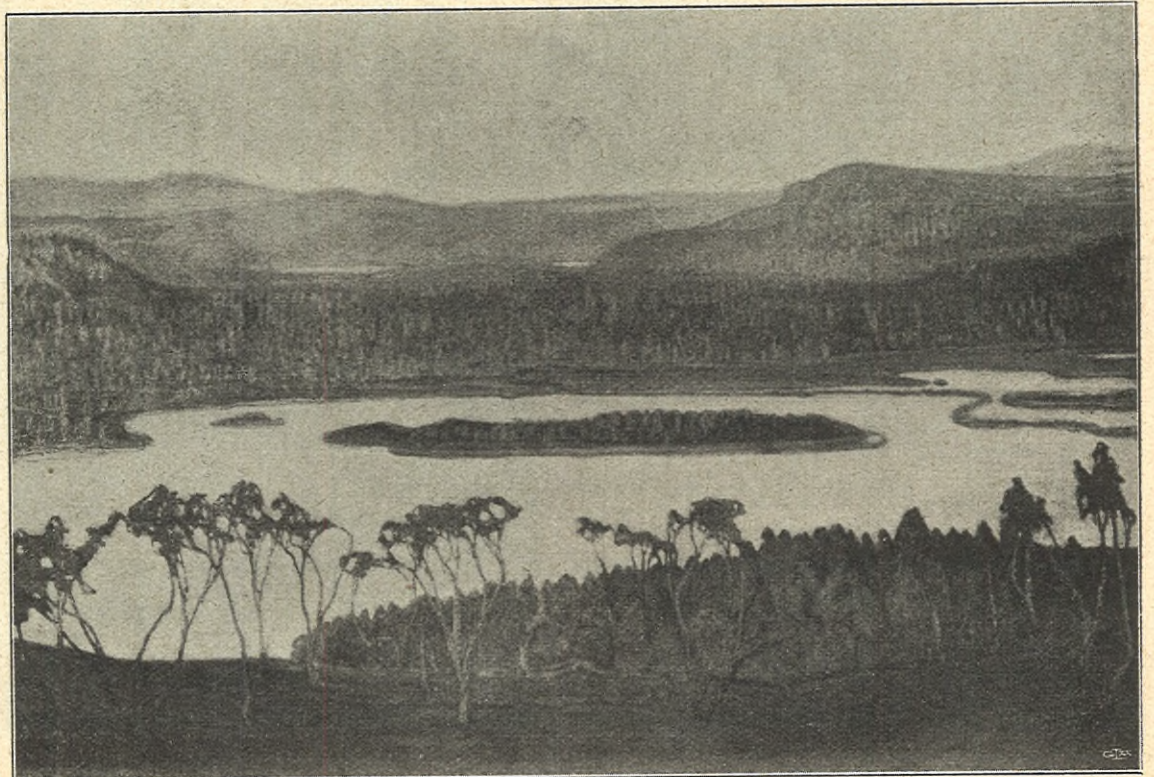


PROF. J. W. HULTCRANTZ.

TVÅ BADLÄKARE. Doktor Arvid Afzelius, hvilken, som bekant, med denna sommarsäsongs utgång lämnat sin mångåriga och framgångsrikt skötta befattning som intendent och badläkare vid Hjo vattenkuranstalt, har i dessa dagar kallats till badläkare vid Södertelje badinrättning, som är att lyckönska till en så välmeriterad medicinsk styresman.

Doktor Afzelii efterträdare i Hjo blir professor J. W. Hultcrantz.

Denne sistnämnde är född 1862, blef medicine licentiat i Stockholm 1891, disputerade för medicine doktors-



NORDVÄSTRA DAL, OLJEMÅLNING AF OTTO HESSELBOM.



DEN RYSKA ÖSTERSJÖESKADERNS BRAGDER I SKAGERAK OCH NORDSJÖN. 1. ESKADERNS CHEF AMIRAL ROSJDESTVENSKY PÅ SITT KOMMANDODÄCK. 2. DEN SVENSKA ÅNGAREN ALDEBARAN, SOM BESKÖTS AF RYSSARNE I SKAGERAK. 3. ALDEBARANS BEFÄLHAFVARE, KAPTEN M. JÖNSSON. FOTO. FÖR IDUN AF C. LARSSON, GEFLE. 4. DEN RYSKA ESKADERNS NATTLIGA ANFALL PÅ DEN ENGELSKA FISKARFLOTTILJEN I NORDSJÖN.

graden sammastädes 1897 och promoverades i Uppsala samma år, hvarest han kort därpå blef e. o. professor i anatomi.

Han har företagit flere utländska studieresor, varit underläkare vid Sofiahemmet och åren 1893—1904 beklädt befattningen som intendent och läkare vid Ytterås brunn- och badanstalt i Jämtland.

THERÈSE FRIES. †. Efter en långvarig sjukdom afled nyligen i hufvudstaden fröken Thérèse Fries, nära 75 år gammal.

Den nu bortgångna ädla kvinnan, som var dotter till major Nils Fries och hans maka, tjänstgjorde i sexton år såsom kammarfru hos dåvarande hertiginnan af Östergötland och senare i femton år som oldfru på Stockholms slott. Utrustad med en ovanlig intelligens och stor praktisk duglighet, skötte hon dessa befattningar på ett mönstergillt sätt, hvarigenom hon tillvann sig drottningens hela förtroende. Ända in i det sista fick hon äfven röna många prof på erkänsla och tillgifvenhet från såväl drottningens som konungens sida.

Sedan hon tagit afsked från sin tjänstgöring på slottet, flyttade hon till Uppsala. Här stiftade hon år 1889 den första arbetsstugan för barn och år 1890 arbetsstugan nr 2 därstädes, och för båda var hon med aldrig svikande plikttrohet och oafslätlig omsorg verksam i flere år utan någon som helst ersättning.

Sedan hon flyttat till Stockholm, verkade hon med samma nit och kärlek under en följd af år dagligen såsom frivillig föreståndarinna för Jakobs arbetsstuga. Som något porträtt från senare år af fröken F. ej

existerar och hon dessutom i lifstiden uttryckt önskan att ej bli föremål för något detaljeradt eftermäle i presen, ha vi måst inskränka oss till ofvanstående kortfattade notis.

Den aflidna sörjes närmast af brorson, fil. d:r Karl Fries, och hans maka samt kusiner.

STOCKHOLMS HÖGSKOLAS 25-årsfest, som, enligt hvad vi i förra numret meddelade, skulle äga rum i Vetenskapsakademiens hörsal, blef en i sann mening lysande minneshögtid, till hvilkens begående representeranter för den vetenskapliga världen från samtliga nordiska universitet kommit samman. Äfven konungen kronprinsen samt prinsarne Carl och Eugen voro närvarande.

Högtidstalet hölls af högskolans rektor, professor friherre De Geer, från den smakfullt dekorerade talarrestraden, hvilken situation våra läsare finna återgifven å första sidans teckning i detta nummer.

Deputerade från de olika nordiska universiteterna samt från högskolorna inom landet trädde sedan fram och bragte i korta anföranden Stockholms högskola och dess direktion sin lyckönskan.

Äfven äro attanteckna de synnerligen intressanta och glansfullt formade jubileumsföredragen af professorne G. Mittag-Leffler, O. Pettersson, S. Arrhenius och O. Levertin.

Den solenna händelsen fick en lysande avslutning dels i banketten å Grand Hôtel, dels i den fest, som i form af "frukostmiddag" gafs af högskolans förste och äldste professor G. Mittag-Leffler i hans slottlika hem å Djursholm och till hvilken lärde från när och fjärran voro inbjudna.

CHALMERSKA INSTITUTET, den mycket kända tekniska läroanstalten i Göteborg, firar den 5 dennes årsdagen af sin 75-åriga tillvaro. Institutet grundades till följe af en testamentarisk disposition af den engelskfödde affärs- och kommunalmanen i Göteborg William Chalmers, hvarjämte 5,000 kronor donerades af grosshandlaren A. Björnberg för samma ändamål.

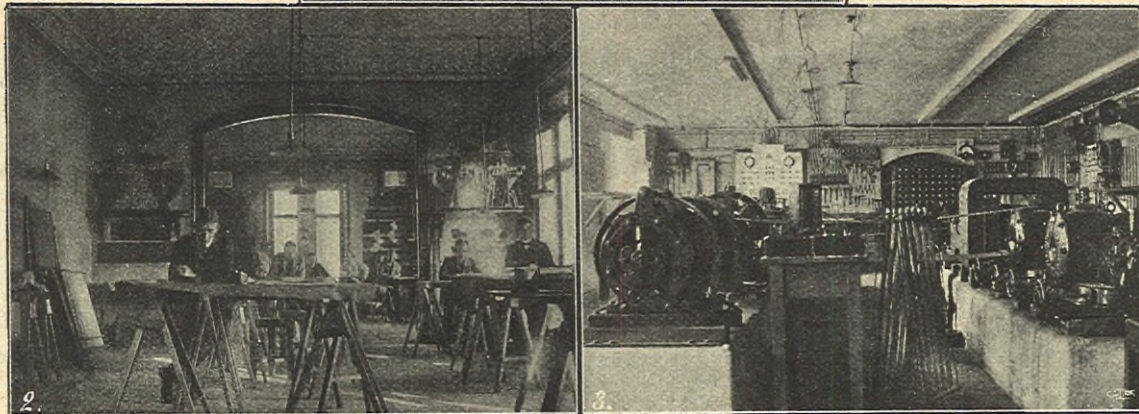
Skolan hade först sin lokal vid "Lilla bommen", men sedan riksdagen 1867 beviljat ett årligt anslag af 32,000 kronor, som sedan väsentligt ökats, blef det möjligt att för läroanstaltens egna medel åstadkomma en ny byggnad.

Densamma, som uppfördes efter ritning af C. F. V. von Gegerfelt och är belägen vid det s. k. Engelska kvarteret, öppnades för undervisning 1869. Läroverket består nu af tvänne afdelningar och undervisningen omfattar mekanik, teknisk kemi, byggnadskonst.

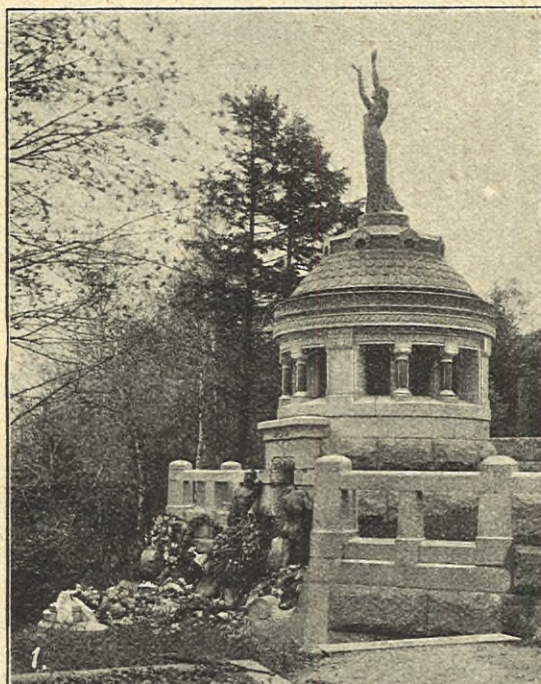
Under årens lopp har institutet ihågkommit med större och mindre donationer till ett belopp af öfver 100,000 kronor.

EN MECENATS GRAF. Det var en storslagen jordfärd, hvartill göteborgarne nyligen finga vara vittne, då den aflidne grosshandlaren August Röhss' stoft fördes till den sista hvilan. Stor var hans lifsgärning på det område, hvarpå han genom sin begåfningskraft blifvit satt att verka, rikt och stort var jämväl hans hjärtelag och rika voro de skänker, han gaf till främjande af kulturella och filantropiska syften. Ända in i det sista tänkte han på andra, och därför fick hans hemstad såsom hans sista hälsning mottaga donationer på ett sammanlagt belopp af 635,000 kronor, fördelade på olika institutioner och välgörenhetsinrättningar inom Göteborg.

Ej mindre storartadt är det granitmausoleum, som nu mottagit hans stoft. Då Idun i ett af sin förra årgångsnummer gaf en bild af det magnifika graftrumets yttre, var detsamma ej fullt färdigt; kupolen skulle



ETT 75-ÅRSJUBILEUM. CHALMERSKA INSTITUTET I GÖTEBORG. 1. SKOLANS YTTRE. 2. SKEPPSBYGGERISALEN. 3. ELEKTROTEKNISKA LABORATORIET. J. EDGREN FOTO.



DET RÖHSS'KA MAUSOLEET I GÖTEBORG MED BLOMSTERSKÖRDEN FRÅN AUGUST RÖHSS' BEGRAFNING O. RINMAN FOTO.

nämligen prydas af en kvinnostaty "Uppståndelsen" och den saknades då.

Vi meddela därför i dagsnumret en ny bild af mausoleet, framställande byggnaden i fullfärdigt skick med samtliga de af fröken Sigrid Blomberg komponerade skulpturala utsmyckningarna. Å trappan utanför portalen med de saknaden och sorgen symboliserande figurerna synes den blomstergård, som från sörjande anförvanter och vänner sändts att pryda den aflidnes sista hvilorum.

TELEGRAFVERKETS PENSIONSINRÄTTNING kan i höst fira sitt trettio års jubileum. Dess första reglemente utfärdades nämligen den 23 oktober 1874. Från en anspråkslös början har inrättningen, till hvilken sedan den 21 maj 1875 anslöts en änke- och pupillkassa, nu blifvit en betydande affär med ett sammanlagt kapital af bortåt fem millioner kronor.

Delägarnes beslutande rätt utöfvades af fullmäktige för hela telegrafpersonalen, hvilka hvar tredje år sammantråda i Stockholm. Bland den grupp af de innevarande höst samlade fullmäktige, som i detta nummer återgifves, märkas tre representeranter för den kvinnliga telegrafkåren. Liksom telegrafverket var det första af svenska statens verk, inom hvilket man lärde sig uppskatta och i större utsträckning anlita kvinnans arbetsförmåga, så är också telegrafverkets pensionsinrättning den första statsinstitution, där äfven kvinnan fått sin fulla rätt till pension efter liden arbetsdag redan från

början erkänd och lagstadgad. Numera har hon äfven erhållit jämbördighet med sina manliga kolleger vid tillvaratagandet af delägarnes rätt och intresse inom pensionsväsendet, och det är betecknande, att denna jämbördighet genomdrifvits af de manliga kamraterna i arbetet med en aldrig svikande enighet emot ett ganska starkt motstånd. Enligt enhälligt beslut af innevarande års fullmäktige skola äfven telefonisterna, som för två år sedan upptogos till delägare i pensionsinrättningen, för framtiden vara representerade bland fullmäktige, men detta beslut väntar ännu på kungl. maj:ts sanktion.

AFFÄREN BECK. Det är våra läsare bekant, hur norrmannen Adolf Beck i England suttit oskyldigt häktad för åtskilliga bedrägerier, som i själfva verket utförts af en engelsman Smith, hvilken Beck är påfallande lik.

Beck frigafs för en tid tillbaka, sedan man kommit till insikt om hans oskuld. Emellertid har i England tillsatts en undersökningskommitté för utredande af de Smithska bedrägerierna och det är från en af denna kommittés sittningar vi i dagsnumret gifva en bild. I midten synes kommitténs ordförande, sir Richard Collins; till vänster och höger sitta kommittéledamöterna sir Spencer Walpole och sir John Edge. Äfven meddela vi porträtten af affärens hufvudpersoner Beck och hans dubbelgångare Smith.

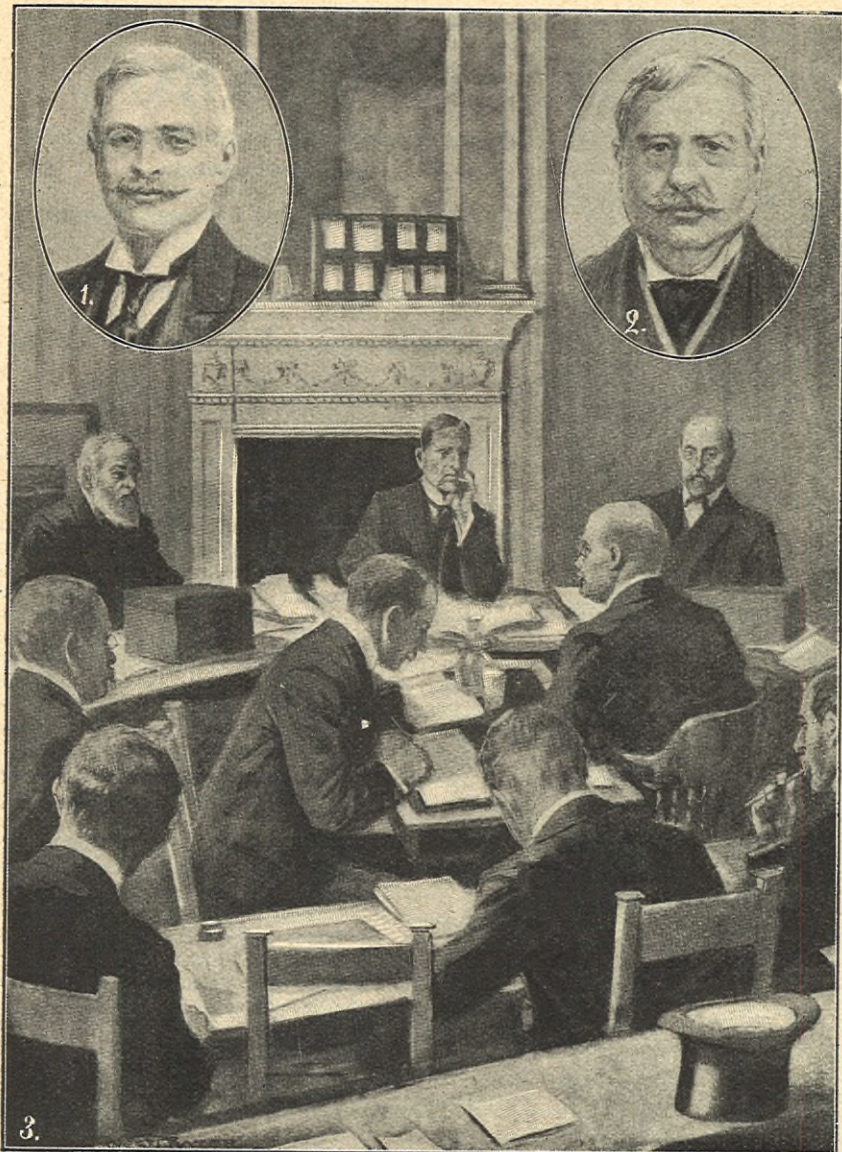
KRIGET I NORDSJÖN. Den ryska östersjöeskadern har på sin väg till Stilla havet redan hunnit teckna sin stråt med blod, blod af fredliga människor, tillhörande en nation, med hvilken tsarriket för närvarande ej ligger i fejd.

Världspresen har i alla dess hemska detaljer så noggrant skildrat detta den ryska östersjöeskaderns anfall på den intet ondt anande fiskarflottan — engelska trålare — vid Doggers bankari Nordsjön, att vi ej anse oss behöfva för våra läsare ytterligare relatera det ohyttiga händelseförloppet, utan hänvisa till de i dagsnumret meddelade bilderna från öfverfallet.

Likaledes meddela vi en bild af den i Skagerak beskjutna svenske ångaren "Aldebaran", som till all

Vanligt salt verkar blott som en krydda.

CEREBOS SALT: Stärker födan.



AFFÄREN BECK I LONDON. 1 OCH 2 PORTRÄTT AF ADOLF BECK OCH HANS DUBBELGÅNGARE. 3. EN SITTING I UNDERSÖKNINGSKOMMITTÉN UNDER SIR RICHARD HENN COLLINS OKDFÖRANDESKAP.

berättarkonst, och särskildt är skildringen af förhållandena och lifvet i det Falkensternska grufsamhället rik på trovärdiga och goda detaljer. "Hennes son" utgör för öfrigt en direkt fortsättning på författarinans närmast föregående bok, "De osynliga vägarna", och har således väl redan i detta faktum sina två upplagors stora och tack samma läsekrets gifven.

Det är icke penseln, utan radernålen, som är det konstnärliga verktyget för den författarinna, som döljer sig under det mycket kända och mycket omdebatterade märket *Harold Gote*. Och att hon numera för den med öfverlägsen hand, därpå är hennes senaste arbete "*Öknen*" (Wahlström och Widstrands förlag) ett eklatant bevis. Det är något af den mäterliga förenklingen och lineskärpan hos en Zornsk radering i denna kallbittra skildring af den moderna familjeflickans ökenvandring mot den stora kärlekens hägring. Det är en allvarlig och tankeväckande bok, och författarinna har med densamma tagit ett betydelsefullt steg fram emot en konstnärlig objektivitet, som hennes författareskap tidigare tyvärr allt för ofta saknat.

I fru *Gabrielle Ringertz*, som med sin "*Offereld*" (Hugo Gebers förlag) nu för andra gången — hennes första bok var "*Virgines*" — framträder för den litterära allmänheten, har vår författarinnefalang vunnit en intressant och själfull representant. Det är först och sist det kvinnliga känslolifvets djup, hon älskar att

Köp Venersborgs BALS KOR!



Bästa svenska fabrikat.
**Lätta! Eleganta!
Hållbara!**

Hvarje sula stämplad med vidstående fabriksmärke.
Fyllverkas som specialitet efter **Wiener-metod** af
Aktiebolaget A. F. CARLSSONS
Skofabrik, Venersborg.

Försäljas i minut hos de flesta skohandlande i landet.

pejla, och hon gör det med en säkerhet, en intuitiv gåfva att klarlägga äfven dess mest fördolda källsprång, som endast en djupt bildad och rikt erfaren kvinna kan besitta. "*Offereld*" är en bikt om tvänne människor, som älskade hvarandra högre än allt annat i världen, men som föredrogo att lefva skilda i alla sina lefnadsdar af rädsla att förlora hvarandra. Som aldrig vågade bruka ord för att uttrycka sin kärlek, i känslan af att aldrig finna de rätta, men som sände sina själar hvarandra till mötes i hvar tanke — hvar känsla — hvar uppsåt — hvar handling. Som själfva tegeo, men läto döda ting tala för sig med röster, hvilka voro stumma för alla andra, men värtaliga för dem. Den är en dröm om "framtidens kärlek", som väl kan synas mången dimmig och fantastisk, men som helt visst, uttalad, redan nu drömmes i otaliga kvinnohjärtan, och som i sig gömmer ett frö till en högre verklighet i förhållandet mellan kvinna och man.

I mycket som en motsats till denna subtila konst står den konkreta skildringen i *Nella Norrvalls* debutbok: "*Fädernas missgärningar och andra berättelser*" (Alb. Bonniers förlag). Författarinna, en skånsk folkskolelärarinna, är för öfrigt icke obekant för Iduns läsekrets, hos hvilken hon redan vunnit insteg genom sin i våra spalter för något år sedan publicerade novell "Gifva sig för pengar". Samma goda egenskaper, som tillvunno denna allmänt erkännande, göra sig gällande äfven i hennes nyssnämnda bok: en grundlig känedom om den skånska allmogens lif, betraktelsesätt och sedvänjor och en ingalunda föraktlig förmåga att konstlöst, men trohjärtadt åskådliggöra dem. Vi ha här inför oss en naturdiktare af ett utprägladt provinsieilt kynne, och den omisskännliga äktheten i hennes framställning gör den till ett stycke kulturellt dokument.

lycka undgick de ryska kulorna, i Gäfle hamn. Af ångarens kapten, hr M. Jönsson, meddelas jämväl ett porträtt.

I sammanhang med dessa maritima krigsbilder bjuda vi några fotografiska bilder från ryssarnes ställning vid Aisandsau, tagna af vår på ryska sidan varande krigsfotograf hr F. von Jessen. Se för öfrigt underskrifterna!

LITTERATUR.

VÅRA KVINNLIGA DIKTARE bjuda i år en ymnig litterär äring och att döma af de prof, som redan ligga inhöstade, synas äfven mörk och kärna blifva af god halt. Raden af betydande kvinnoöcker öppnades redan i våras af *Selma Lagerlöfs* "*Kristuslegender*" (Alb. Bonniers förlag) — en ny underbar gåfva från den stora sagoförtäljerskan till de utvalda, som förstå att stänga sina öron för nuets hvardagsbuller och lyssna med sina hjärtan till tidehvarfvens evighetssus.

Legendens drömljus är det också, som genomskimrar *Alfhild Agrells* nyutkomna berättelse "*Guds drömmare*" (Fr. Skoglunds förlag), så modärn verklighets-skildring den vill vara, och som ger den dess säregna och betagande glans. I all synnerhet minner den unga "gudsdrömmerskan" Margareta i sina oändligt skära, hårt när immateriella färger och med den vaga konturen, som liksom skälver af en invärtes orgelton, närmast om någon preraphaelitisk helgongestalt mot flammande gyllengrund.

Betydligt mera jordiska, vi skulle nästan vilja säga bastanta, äro då de färger, med hvilka *Mathilda Roos* i sin nya roman "*Hennes son*" (Alb. Bonniers förlag) målar sina människooeden. Hennes sträfvan är dock oafämtligt att öppna perspektiven mot evighetsrymderna bortom jordelifvet, men det allt för afsiktliga blir ofta till skada för den konstnärliga och därmed naturligtvis äfven den etiska verkan. Därmed vilja vi dock ingalunda hafva sagdt, att icke "*Hennes son*" äfven litterärt är en förtjänstfull bok. Tvärtom måste man skänka sitt varmaste erkännande åt författarinns lifliga



FULLMÄKTIGE I TELEGRAFVERKETS PENSIONSINRÄTTNING HÖSTEN 1904. FRÅN VÄNSTER TILL HÖGER: ASSISTENTEN F. AGELIN. E. O. BYRÅINGENJÖREN FIL. LIC. H. PLEYEL. TELEGRAFISTEN M. SALIN. KOMMISSARIEN W. LINDE. TELEGRAFISTEN H. RAMBERG. NOTARIEN A. HEMMING, V. ORDF. DIREKTÖREN C. M. FORSSMAN, ORDF. TELEGRAFINSPEKTÖREN A. LIGNELL. TELEGRAFISTEN A. CNATTINGIUS. KOMMISSARIEN D. RUNDBLAD. ASSISTENTEN A. IDESTRÖM. SEKRETERAREN, FIL. KAND. C. LUNGRÉN (STÅENDE BAKOM).

SVEN E. STRÖMBERGS BOSÄTTNINGSMAGASIN,
RIKS 98 99. Drottninggatan 66, Stockholm. ALLM. 93 99.

Stort sortiment af *Tyll-, Tråd- och Yllegardiner. Kork-, Axminster-, Argaman-, Kidderminster-, Smyrna- och Orientaliska Mattor. Låga priser. Reel behandling.*



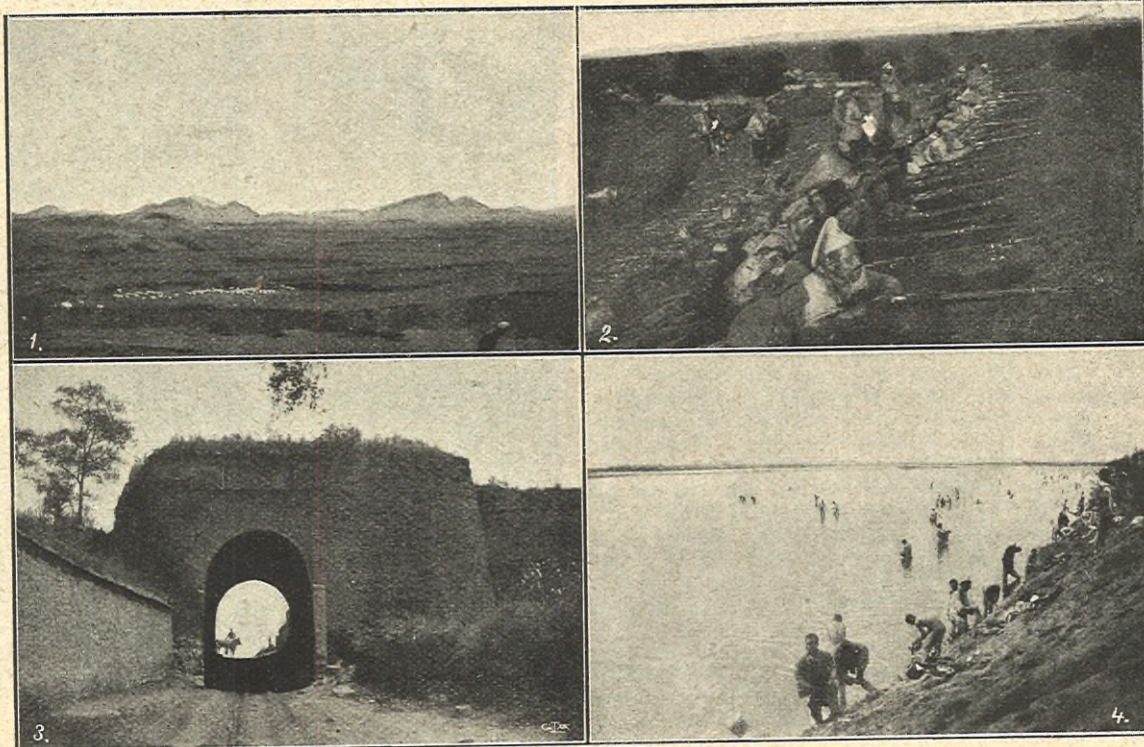
GOODTEMPLARORDENS 25-ÅRS-JUBILEUM. PORTRÄTT AF ORDENSCHEFERNA OCH "REFORMATORNS" REDAKTÖR. NYKTERHETSUTSTÄLLNINGEN OCH BASAREN PÅ "RUNAN". A. BLOMBERG FOTO.

som uppväger mer än en volym fjäderlätt litterärt raffinemang.

Ända vi så med boken för dagen — eller åtminstone den för veckan — *Annie Quidings* nya roman "*Fru Fanny*" (Hugo Gebers förlag), ett utomordentligt fängslande verk, som förtjänar att tagas upp i alla kretsar. Näppeligen har författarinnans konst någonsin nått högre än här: hennes litterära form är nu rent af mönstergill, lifsinnhållet allt mera fördjupadt. Den briljanta karaktäristik hon ger af några af vår moderna kvinnorörelsens typiska personligheter kommer helt visst särskildt att väcka intresse, diskussion och — hvem vet? — opposition. Bokens konstnärligt starkaste gestalter synas oss dock obetingadt vara dess *manliga* — en människoskildring sådan som Bengt Adlerfelt är helt enkelt genial.

Annie Quiding skildrar på något ställe i sin senaste bok den skånska kusten, hur små klara och lifliga böljor klinga upp mot stranden, medan därutaför det stora hafvet alltjämt går brusande. Denna bild synes oss vara en god parabel för hennes egen konst. Genomskinligt klar och speglade är hennes stil i hvarje dess minsta böljeslag, fängslande med sin smidiga lek och sin musikaliska klang. Men den stora lifspatosens vidder breda sig alltid därutom, och de ändlösa djupens mäktiga strömgång gör sig oafslutligt förnimbar genom det närmaste sorlet. Många skola hvila vid Annie Quidings kust och gripne lyssna till dessa bud från lidelsehafvet.

J. N-g.



FRÅN DEN OSTASIATISKA KRIGSKÅDEPLATSEN. EFTER ORIGINALFOTOGRAFIER AF IDUNS SPECIELLE FOTOGRAF HR F. V. JESSEN. 1. DE HÖJDER, SOM BILDA DEN RYSKA STÄLLNINGEN VID AISANDSAU MED EN RYSK FÖRPOSTLINIE I FÖRGRUNDEN. 2. RYSK SKYTTELINIE VID AISANDSAU, FÄRDIG ATT MÖTA EN JAPANSK KAVALLERICHOCK. 3. DEN GAMLA KINESISKA STADSPORTEN I AISANDSAU. 4. RYSKA TRUPPER BADA I HUN-HE SÖDER OM MUKDEN.

GARGAROL

välsmakande, koncentreradt, antiseptiskt munvatten.

Hämmer syrebildning i munnen, skyddar därför tänderna.

Bruksanvisning å intyget.

Obs! Stänkproppen förlagd i flaskhalsen. Obs!

HYLIN & Co F. A.-B.
STOCKHOLM.

posthusen i Stockholm från år 1636 till närvarande tid. Senare tidens postchefer passera revy, världspostföreningens uppkomst och utveckling skildras på ett intresseväckande sätt. Vi sätts in i det svenska postverkets organisation och administration, vi följa med postföringen på tåg och båt, i kärra och släde, sommar och vinter, vi blicka in i lantliga postanstalter och föras med renskjuts ända upp till Karesuando. Vi lära känna den personal, som får så många af våra hemligheter betrodna, dess ekonomiska förhållanden, dess klubb- och föreningslif. Vi få se, hur antalet postförsändelser stiger från ej fullt 60 millioner år 1875 till öfver 300 millioner. Om allt som rör vårt viktigaste kommunikationsverk få vi godt och tydligt besked.

Det nya postpalatset, som Sveriges hufvudstad med stolthet kan visa på som en sevärhet af rang, skildras utan och innan i detalj. Hela verket är rikt och förtäfligt illustrerat samt försedt med kartor, planer och diagram. Charmant utstyrt är det till heder för sin redaktör, aktuarien Rafael Lundgren, för alla medverkande och för Ivar Hæggströms boktryckeri. Och först och främst för svenska postverket själf.

GOODTEMPLAR-ORDENS 25-ÅRS-JUBILEUM.

NYKTERHETSRORELSEN i vårt land, sådan den utvecklats under den svenska godtemplarordens kraftiga agitation mot de fördärfbringande rusdryckerna, har i dessa dagar firat kvartalsekeldagen af sin verksamhet. Den första svenska goodtemplarlogen bildades nämligen 1879. Det skedde den 5 november nämnda år på en oansenlig lokal i en utkant af Göteborg. Logen fick namnet Klippan och stiftaren var en f. d. baptistpredikant O. Bergström. Från denna anspråklösa början har den svenska goodtemplarorden under de flydda 25 åren utvecklats sig därhän, att den i närvarande stund räknar 140,000 medlemmar i vårt land.

Då Stockholms nya postpalats i fjol högtidligen invigdes, hufvastes märkesdagen bland annat genom en ståtlig minnesskrift, hvars första del afhandlade vårt postverks äldre historia. Delarna II och III ha nu, på årsdagen, lämnat trycket och sluta sig i allo värdigt till sin föregångare. Medan andra delen skildrar postverkets utveckling i nyare tid, beskriver den tredje

Har Ni profvat Arguelloblandning? **GUNNAR STENBERG,** 7 Stortorget 7, **STOCKHOLM.**
Extra Kaffeblandning à 1.50 pr kg. * **Thé- och Kaffehandel,** * Rikstel. 8039. Allm. Tel. 1204.

I spetsen för goodtemplarorden i Sverige står sedan 1889 riksdagsman Styrlander och vid hans sida såsom vice ordenschef dr Johan Bergman, hvilken framför allt om ordens folkbildningsarbete inlagt stora förtjänster och för närvarande såsom ordensrådgivare bekläder en af de betydelsefullaste platserna inom världstroligen.

På det nykterhetspublicistiska området är redaktör Oskar Eklund i sin egenskap af utgivare af "Reformatorn", en vida spridd nykterhetstidskrift, samt som förläggare af en rikhaltig nykterhetslitteratur äfven känd och skattad.

Till firandet af 25-årsdagen har en lyckad basar jämte nykterhetsutställning under några dagar varit anordnad i "Runans" festvåning. I den sistnämnda jubileumsafdelningen exponerades massor af nykterhetskrifter, däribland gamla kungörelser från 1600-talet bredvid moderna vetenskapliga afhandlingar om rusdryckernas ruinerande gift.

Basaren har pågått under liflig tillslutning och bland besökande var äfven prinsessan Ingeborg, som i sin egenskap af beskyddarinna för nykterhetsfolkets sträfvanen hälsades med några tacksamma ord af riksdagsmannen dir. E. Wavrinsky.

Vi meddela här invid ett par bilder från basaren med utställningen samt porträtten af de tre män, som så framgångsrikt verka för den svenska goodtemplarörelsen.

STREJK. SKISS AF ATTI.

DET SÅG torftigt ut i den lilla stugukammaren. Ett par söndriga trästolar, en bred tvåmanssäng, en vagga, ett bord och en kista, se där allt som kunde uppletas i möbelväg, om man undantager ett gammalt moraur, som pickade sömnigt på väggen, och en enkel lampa, som stod undanskjuten på kistan borta vid spiseln. Det öfriga bohaget utgjordes af ett par muggar, några tenntalrikar, en sprucken karott, som skräpade på en vägghylla i hörnet af rummet, medan en skröplig gammal emaljerad kastrull och en kaffepanna, sotig och svart, på spiseln skämdes för sin tillvaro. Nedanför dem lågo några klabbar ved. På en spik hängde diverse smutsiga klädespaltor och i ett hörn af rummet stodo fem tomma ölbuteljer uppradade bredvid hvarandra.

Luften i rummet var osund, ja, nästan kväfvande. I sängen låg ett, endast några veckor gammalt tvillingpar, nödortfött skyldt af smutsiga trasor. De små varelserna kvedo och jämrade sig allt i ett. Fyra andra barn från 2 till 6 år bullrade på golvet, medan modern, en blek och aftärd kvinna med djupt sorgbunden uppsyn, långsamt och synbart trött rörde om gröten i kitteln. Det kändes kallt i stugan, fastän brasan brann. I dörrspringorna mot förstugan syntes rimfrost och fönstren voro helt och hållet betäckta af is.

Af allt att döma var detta ett nödens hemvist. Flera gånger gick kvinnan med släpande steg fram till fönstret, blåste på rutan och skrapade ett litet hål i isen för att kunna se ut. Hon blickade oroligt och nyfiket åt alla håll, tycktes förvånad öfver att ej därute se den väntade, och gick modfälld tillbaka till spiseln för att röra om gröten. Då något af de större barnen tilltalade henne, svarade hon frånvarande och dröjande, gick så fram till sängen och stack en tuss i munnen på ett af tvillingssykonen, för att få det att tystna.

Det blef mörkt därute. Det blef mörkt i stugan, utan att lampan tändes. Det fanns ingen olja. Endast brasans sken lekte i röda flammor öfver tak, golf och väggar, lämnande tunga, djupa skuggor i knutarna och kring sängen. De större barnen hade somnat på golvet. Kvinnan lyfte kitteln från elden och satte sig på en pall med armarna kring knäna. Lik en bild af hopplös resignation stirrade hon in i elden.

Timme efter timme förgick.

Då öppnades slutligen dörren häftigt. En karl i grofva arbetskläder trädde in.

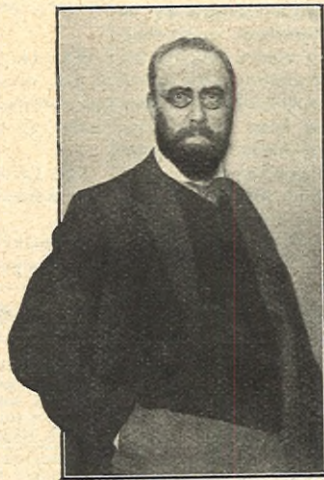
Kvinnan blickade granskande upp på honom. Gudskelof, han tycktes vara nykter i kväll. Hon försjönk åter i sina tankar.

(Forts.)



FRÖKEN AMANDA JANSSON SOM SUSANNA I »FIGAROS BRÖLLOP». A. BLOMBERG FOTO.

TEATER OCH MUSIK.



HR EMIL HILLBERG I »LUCIFER».

EMIL HILLBERG I "LUCIFER". Vi ha här invid nöjet meddela en amatörfotografi af Hr Emil Hillbergs karaktäristiska mask som Alessandro Alberini i E. Buttis verkningsfulla drama "Lucifer", som under de senaste veckorna fyllt Svenska teaterns salong med en — ej minst tack vare den store skådespelarens gripande framställning af titelrollen — andlöst intresserad publik.

SVENSKATEATERN När människorna bli sjuka af för mycket mat och dryck, få andnöd eller blod-

kongestiooner af allt för läckra festbanketter, drabbas af mjältsjuka till följd af lyxen och bekvämligheten i moderna 6,000-kronors våningar och de höga inkomst-siffrorna i sina själfdeklarationer, fly de till luftkurorternas nervläkande fjällslutningar eller de komfortabla hvilohemmens ro för att reparera haveriet och bli lefnadsmöjliga igen.

När själarne må illa af för många lasters kvalm, deras moralbegrepp förvirras, deras dygder falla till stoft för begärens uppror, fordras ett rensande oväder med blix och hagel för att återställa syrehalten i den förgiftade luften.

Ett sådant hälsosamt oväder är Caron de Beaumarchais' satiriska komedi "Figaros bröllop", en skapelse full af strålande kvickhet och indignation, en blixstens zigzagformiga eld, slungad från de förtryckta mot tyrannerna.

Det var inte i går det ypperliga lustspelet stod på en stockholmsaffisch, men när det någon gång kommer, kommer det aldrig för sent. Dess snilleingifna esprit är lika lefvande i dag som den vårafton 1784 det för första gången gick öfver Comédie Françaises tiljor, trots i mångt och mycket förändrade tidsförhållanden.

Hr *Personne* har utarbetat sin Figaro med erkännansvärd konst, hans säkerhet i repliken sviker ej och han förstår väl att markera rollens många satiriska skiftningar. Dock är det någonting bundet öfver hans spel, som aldrig får flöda ut helt i öfversvallande humör och friskhet. Som Susanna visar fröken Jansson, att hon är mera aktriss än artist. Denna figur är ju rustad med en rikedom af skälmeri och grace, och fröken Jansson utvecklar nog bägge delarne, men hon saknar natur. Dessutom talar hon ej väl, hälften af replikerna kommer aldrig salongen till godo.

Grefve Almaviva hade i hr *Fröberg* en rätt god representant, ehuru slottsherreaktoriteten ofta kom till korta, fröken *Olga Andersons* grevinnan var vacker och fröken *Kumlin's* Cherubin näpen, men långt ifrån så skälmsk som den är tecknad af författaren. Birollerna, som i detta stycke äro så välgående, spelades med utmärkt komisk färgläggning af fröken *Rustan*, hrr *Bäckström*, *V. Lundberg*, *J. Hagman* och *Johansson*. Den fulltaliga premiärpubliken mottog stycket med lifligt bifall.

E. H—n.

FRU CALLY MONRAD har på sina båda konserter i fredags och i måndags åter lagt en fulltalig publik för sina fötter, och till den tredje och sista konserten i dag hafva biljetterna varit utsålda flere dagar i förväg. Att ånyo i detalj redogöra för hennes ypperliga konst på romanssångens område torde vara öfverflödigt. Den unga norska sängerskans framstående egenskaper i detta afseende äro för väl kända från hennes besök i våras, då hon med storm eröfrade den svenska hufvudstaden. Måhända har karaktäriseringen i föredraget om möjligt ännu mera vunnit i djup och själfullhet. Däremot har det förefallit oss, som om stämman i höjden klingat en smula ansträngd.

Fredagens program upptog de fyra tonsättarne Grieg, Schubert, Stenhammar och Alnæs. Med en romans af den sistnämnde, hennes landsman, introducerade fru M. i våras både sig själf och honom för vår hufvudstads publik. Hr Alnæs har denna gång aflöst hr Stenhammar som ackompanjatör åt fru Monrad, och han har visat sina goda egenskaper äfven på detta område, om och hans förmåga här ingalunda går upp mot hr S:s subtila konst.

Vid den andra konserten upptog programmet kompositioner af Kjerulf, Alnæs, Sjögren, Peterson-Berger och Schubert. Att framhålla några särskilda nummer skulle vara det samma som att uppräknas nästan alla. Bland mera bekanta och populära må dock nämnas, från första konserten Griegs »En svane» och »Det förste möde», Schuberts »Du bist die Ruh» och »Die Forelle», Stenhammars »Adagio» och »Fylgia» samt Alnæs' »Sindet södmefylt og ungt» och »Jeg gaar i de zarteste Vaarlængslers Folge»; från den andra konserten Kjerulfs »Min elskte, jag er bunden» och »Af Maanens Sölverglöd», Alnæs »Gyngevis», Sjögrens »Alt vandrer Maanen» och »Der driver en Dug», Peterson-Bergers »Du ler» och »Titania» samt Schuberts »Doppelgänger» och »Wanderers Nachtlid».

Intresset var stort och bifallet varmt.

F. Hbg.



BEAUMARCHAIS' KOMEDI »FIGAROS BRÖLLOP». PÅ SVENSKA TEATERN. SCEN UR FEMTE AKTEN. FIGURERNA I FÖRSTA LEDET, RÄKNADE FRÅN VÄNSTER TILL HÖGER: FANCHETTE (FRU BARCKLIND), CHERUBIN (FRÖKEN KUMLIN), MARCELLINA (FRÖKEN RUSTAN), BARTHOLO (HR BÄCKSTRÖM), GREFVINNAN (FRÖKEN OLGA ANDERSON), GREFVE ALMAVIVA (HR FRÖBERG), DON GUSMAN (HR V. LUNDBERG), SUSANNA (FRÖKEN AMANDA JANSSON) OCH FIGARO (HR PERSONNE). — A. BLOMBERG FOTO.



DET ÄR SÄKERT att "MUM" förordas af legitima Läkare, ger kraft helsa åt Barn Äldringar och klena personer.

Svenskt fabrikat, tillverkad under kontroll, säljes hos Hrr Apotekare och Handlande.

I parti hos Instruktionsapoteket Nordstjernan o. Apoteket Gripen i Stockholm, Apoteket Enhörningen i Göteborg, Lejonet i Malmö.

A. W. Friestedts Fabriksaktiebolag, Stockholm.

KÖKSALMANACK

Redigerad af

ELISABETH ÖSTMAN.

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR

VECKAN 6-12 NOV. 1904.

Söndag: Svartsoppa; stekt gås med rödkål, äppelmos och katrinplommon; gröna bönor med rördt smör; vingelé med mandelformar.

Måndag: Köttfärs med potatis; rabarbersoppa med skorpor.

Tisdag: Potatis-soppa; stekt gädda med konserverade ärtor.

Onsdag: Ragu på gås; mandelpudding.

Torsdag: Brynt hvitkålssoppa med frikadeller; syltomelett.

Fredag: Stekt fläsk med bruna bönor; chokladsoppa.

Lördag: Benig kalfstek med potatis och lingon; ingefärskräm och grädda.

RECEPT:

Svartsoppa (f. 6 pers.). Kräset af 1 gås, 4 del. gås- eller svinblod, 4 msk. hvetemjöl, 1 1/2 lit. buljong, 1/2 lit. spad, hvari kräset kokat, 1/2 tsk. hvitpeppar, 1/2 tsk. ingefära, 8 stötta nejlikor, 3-4 tsk. salt, 6 msk. socker, 4 msk. god sprit-ättika, 1 lit. färska äpplen, 2 hg. katrinplommon, 2-3 msk. portvin eller Madeira.

LEDIGA PLATSER

Huslig, bättre flicka, med godt sätt och yttre, erhåller förmånlig, bekväm plats att sköta bättre ungarshem. Svar med fotografi under märke: "Bästa Referenser", adresseras till Iduns Exp. f. v. b.

Å den nyuppförda afdelningen för sinnessjuka i Hudiksvall

antages från den 1 nästkommande Dec. en manlig vårdare med en lön af 500 kr. pr år, jämte kost och husrum samt en kvinnlig med en lön af 360 kr. jämte kost och husrum.

Intyg om föregående verksamhet i sinnessjukvårdens tjänst erfordras. Ansökningar åtföljda af prästbetyg insändas före den 10 November till Sysllo-mannen vid Länssjukhuset i Hudiksvall.

En bättre flicka som är kunnig uti matlagning och bakning samt sömnad, kan få en utmärkt plats att sköta ett mindre hem. Svar till "Ordentlig 1904", Gumælii annonsbyrå, Sthlm.

Lärarinna, häst med examen från seminarium, sökes till landet för två barn, 9 och 7 år, antingen strax eller i januari. Reflekterande torde insända sina rekommendationer jämte löneanspråk under adress "P. S.", Gumælii annonsbyrå, Malmö.

En undervisningsvård, barnkar flicka med elementarbildning får strax på nyåret anställning i anspråkslös, enkel familj på landet, att lära en flicka och en gosse, 8 och 6 år, de allra första grunderna i läsning och musik. Lön 150 kronor. Rum delas med nämnda flicka. Hjälps med tillsyn af barnen påräknas. På ungdom och förstörelse har trakten ingenting att bjuda. Svar till "Hemlif", Blankaholm p. r. före 1 dec.

Beredning: Gåskräset (hufvud, hals, vingspetsar, fötter, hjärta och mage) skällas i kokande vatten och får ligga i kallt vatten öfver natten. Lefvern och halsskinnet tillvaratas och användas till gäsleferkorf. Kräset påsättes i 1 lit. kallt vatten tillsatt med 1 tsk. salt och får koka med tätt slute lock omkr. 3 tim. Äpplena skalas och skäres i klyftor, katrinplommonen sköljas väl i ljumt vatten, och frukten kokas därefter mjuk i kort spad. När köttet är mörkt, tages det upp och skäres i bitar samt lägges i soppskålen. Spadet silas och skummas noga. Blodet, silas och vispas samt nedröres i mjölet jämte 1/2 lit. af buljongen. Den öfriga buljongen jämte spadet får koka upp och blodet tillsättes under stark vispning. Soppan får under stark vispning koka 10-15 min. hvarefter den kokta frukten med sitt spad ilägges, och soppa afsmakas noga med kryddorna, ättikan och vinet samt serveras.

Stekt gås (f. 12 pers.). 1 ung, gödd gås, 1 citron, 1 1/2 msk. salt, 1/2 tsk. hvitpeppar, 1 lit. färska äpplen, 1 1/2 hg. katrinplommon, 1 1/2 lit. efterbuljong eller vatten.

Sås: 1 1/2 msk. smör (30 gr.), 2 msk. mjöl, köttjus, 2 msk. köttextrakt, 1 tsk. soja.

Till garnering: Persilja eller kruskål.

Beredning: Gåsen svedes öfver sprit eller gasläga och tvättas ren med ljumt såpvatten och mjuk borste. Den öppnas, urtages, sköljes väl med kallt vatten, torkas och guides väl med citronen. Hufvudet och halsen, vingspetsar, fötter, mage, hjärta och lever tillvaratas och användas till svart-soppa. Istret uttages och lägges i kallt, saltadt vatten tillika med det ister, som plockas af tarmarna. Gåsen peppras och saltas invändigt samt fylls med de skalade äpplena, skurna i stora klyftor, och de förvällda katrinplommonen. Den hopsyas, uppsättes och gnides utvändigt med salt samt lägges i en långpanna och insättes i varm ugn att brynas, under det den ofta öfveröses med det fett, som bildas. Då gåsen är väl brynt, spådes den med den kokande



En välsmakande KAFFETÅRTA utan besvär eller större kostnad. Detta erhålles med lät

BAKALETTE

(läses: baka lätt)

Lagermans Kak- och Tårtpulver "Tomten".

Till "Bakalette" tillsättes enlast litet mjölk och socker, denna blandning slås i en form, hvilken insättes i ugnen och kakan är färdig om ungefär en halftimme. **Bakalette** finnes i tre sorter, mjuk pepparkaka, prinsesskaka och mandeltårta. Säljes öfverallt.

vätskan, litet i sänder, och öfveröses hvar tionde minut. Till stekningen åtgås 3-4 tim. Gåsen upptages och trådarna borttagas, hvarefter den skäres och upplägges hel på serveringsfatet samt garneras med persilja och frukten med hvilken den varit fylld. Köttjusen silas och skummas noga. Smöret brynes och fräses med mjölet, köttjusen tillsättes, litet i sänder jämte köttextrakten och sojan och såsen får koka 10 min. hvarefter den afsmakas.

Gåsen serveras med brynt potatis, rödkål, äppelmos och ättiksurkor. Istret smältes och kokas med ett äpple och en liten lök, får stelna, saltas och användes som smör.

Gåsister användes äfven med fördel vid kokning af klenäter.

Potatis-soppa (f. 6 pers.). 6 hg. potatis, 2 lit. efterbuljong, 4 persiljestjälkar, 2 morrötter, 1 bit selleri, 1 msk. smör (20 gr.), 1 1/2 msk. mjöl, salt, hvitpeppar, 1-2 äggulor, 1 del. tjock grädda.

Beredning: Potatisen råskalas och kokas mjuk i 1 lit. af buljongen tillsammans med persiljestjälkarna och de ansade samt sönderskurna morötterna. Då rotsakerna äro mjuka, passeras de Smör och mjöl sammanfräsas, puven och resten af buljongen tillsätts och soppa får, under rörning koka 10 min. Den afsmakas med kryddorna. Äggulorna och grädden uppvispas i soppskålen och soppa tillslås under kraftig vispning. Soppa serveras med kokta prinskorvar, skurna i skivfor och rostadt bröd.

Ragu på gås (f. 6 pers.). Rester af gås, 20 gr. torkade murklor, vatten, salt, 2 msk. smör, 2 msk. mjöl, öfverbliven sås, buljong af gässkrovet, 2 hg. förvällda katrinplommon.

Till garnering: 2 hg. goda äpplen, 1 kkp. krossocker, 2 kkp. vatten.

Beredning: Köttet skäres i vackra bitar. Skrovet sönderlugges och kokas i 1 1/2 lit. vatten tillsatt med 1 tsk. salt. Murklorna sköljas väl och förvällas 1/2 tim. i lätt saltadt vatten, hvarefter de få afrinna och skäras i små tärningar. Murklorna fräses väl i hälften af smöret. Resten af smöret fräses med mjölet och såsen samt så mycket af buljongen tillsättes, att det blir en simmig sås, som får koka 10 minuter. Köttet ilägges jämte de frästa murklorna och de förvällda katrinplommonen. Anrättningen får därefter endast sjuda. Äpplena skalas, skäras i klyftor och kokas i sockerlagen tills de äro mjuka, men ej falla sönder.

Ragu upplägges på varmt serveringsfat och garneras med äppelklyftorna.

Mandelpudding (f. 6 pers.) 6 ägg, 5 del. tunn grädda, 3 msk. socker, 100 gr. sötmandel, 6 bittermandlar, rifna skalet af 1/2 citron, 1 msk. potatismjöl.

Till formen: 2 kkp. strösocker, 2 msk. kokande vatten.

Beredning: Sockret brynes i en tackjärnspanna, spådes med det kokande

vattnet och därmed beklädes en vacker bleckform. Äggalorna röras med sockret 1/4 tim, grädden kokas upp och tillsättes under stark vispning, hvarefter krämen får sjuda och tjockna. Kastullen alyftes och vispningen fortsättes, tills krämen kallnat. Då tillsättes den skällade och rifna mandeln, citronskalet och potatismjölet. Sist nedskäras de till hårdt skum slagna ägg-hvitorna. Massan hälls i den beklädda formen och gräddas i vattenbad i ugn omkr. 3/4 tim. Puddingen uppstjälpes, när mesta hettan afgått.

Syltomelett (f. 6 pers.). 4 del. oskummad mjölk, 30 gr. smör, 1 msk. socker, 1 hg. hvetemjöl, 3 ägg.

Till pannan: 1/2 msk. smör (10 gr.)

Till fyllning: 2 kkp. äppelmos eller sylt.

Beredning: Mjöl, smör och socker få koka upp, mjölet ivispas varsamt under full kokning, och massan får koka tills den släpper pannan, då den hälls upp. Då mesta hettan afgått röras äggulorna en i sänder; sist nedskäras de till hårdt skum slagna ägg-hvitorna. Massan hälls i väl smörd omelettpanna och gräddas i varm ugn, tills den stannat och fått en vacker gulbrun färg. Den uppstjälpes och fylls med äppelmos eller sylt.

MEDDELANDE FRÅN

Remington

Institut för undervisning i Maskinskrifning och Stenografi, **I Karduansmakaregatan 1, STOCKHOLM.** Allm. Tel. Rikstel. 9811.

På förekommen anledning få vi värdsamt meddela, att i undervisningen i maskinskrifning eleverna äro fullständigt oberoende af hvarandra. d. v. s. några gemensamma kurser finnas ej, utan undervisningen är helt och hållet personlig, så att hvarje elev undervisas för sig.

Detta möjliggör att hvarje elev kan börja när som helst deltaga i undervisningen, och själf äger bestämma tid för samma, tills vidare emellan kl. 12-2 och 4-9 e. m., samt äfvenså antal timmar pr dag.

Prospekt och upplysningar lämnas tacksamt på begäran. STYRELSEN.

Lärarinnor, värdinnor, sällskapsd., kon-tors-, affärs-, hushålls- och barn-fröknar få platser. Norra Inackord.-By-rån, Malm-kilnads-gatan 27, Sthlm.

För lärarinnor, bildade hushållskun-niga flickor, hushållerskor, barn-fröknar, finnas platser söka. Nya Inackorderingsbyrå, Brunkebergsgatan 3 B. Sthlm. Etabl. 1887.

Husföreståndarinna.

En medelålders, bildad, huslig dam med glad humör, och som kan åtaga sig att sköta ett mindre hushåll, erhåller god anställning i Göteborg. Svar med uppgift om meriter m. m. till "Arbetsam", Gumælii annonsb., Göteborg.

Husförestånderska

van att handleda tjänare och sköta landthushåll får genast plats å egen-dom i mellersta Sverige. Endast den, som har bästa referenser kommer i åtanke. Ansökan med uppgift om löne-anspråk insändes jämte betyger och helst fotografi till "Herresäte" under adress S. Gumælii annonsbyrå, Dro-ttinggatan 2. Stockholm.

Obs! Ung varanna, flicka gåfrun tillh., kontorsbitr., äfven ett språkkunn. Lästn. 30, Stulm, J. Larsson & Co. Ej inskrifning-afgift.

PLATSSÖKANDE

Inackorderingsbyrån Hamngatan 2, 3 tr., Norrköping, anskaffar verkigt goda lärarinnor, sällskapsdamer, barnfröknar och hushållsbiträden. Öppet 12-2 & 4-6. Rikstel. 916.

Sjuttonårig dotter med alla klassiska kunskap, roligt af husliga göromål, musikalisk, tilltalande ut-seende och sätt samt vana bland frammande önskar gå å sig nyttigt vid hembestyreren och såsom sällskap uti en frut bildad familj. Godtgörelse önskas uti lönstälighet med fam-ljemedlem och någon ledighet att för-köfra sig uti allmanbildande ämnen. Re-ferensutbyte önskas. Adr. "Föräldrar", Iduns exp., Stockholm.

Van hårfrisörska önskar kamning i hemmen. Klär äfven brudar. Allm. tel. 188 91.

Plats i godt hem önskar bättre flicka, kunnig i matl., sömnad, handarbete, konstväf. Svar till "Fritt vivre", Iduns expedition.

23-årig huslig flicka åstad famlj, önskar mot iritt vivre komma halst i präsgård eller större landthem, för att som familjemedlem deltaga i alla husliga göromål. Svar till "Z. W." Flys-by p. r.

24-årig flicka, utan alla fordringar, önskar sig plats; snarast möjligt i en lön kan få lära sig att grundligt s öta ett hushåll. Svar till "Er." Nau-nylund, Eksjö

En anspråkslös bättre flicka önskar komma till någon prästgård i södra eller mellersta Sverige för att få vara behjälplig med hvarjehanda sysslor mot fritt vivre och att få deltaga i natt-vårdsläsningen samt blifva ansedd som familjemedlem. Svar till "T. L." Iduns exp. f. v. b.

Ung bättre flicka önskar plats i bildad famlj, som hjälp och sällskap. Van vid landthushåll. Svar till "Familje-medlem", Iduns exp.

En 19-årig glad och hurtig flicka af god familj, önskar plats som sällskap och hjälp i bättre hem häst i stad, är kunnig i klädsömnad, handarbete samt van vid att hjälpa till med alla inom ett hem förekommande göromål. Lön önskvärd. Svar till "Familjemedlem", Vesterås p. r.

23-årig bättre flicka önskar plats som hjälp åt husmoder eller som sällskap och hjälp åt äldre ensam dam. Svar till "Ingborg", Göteborg p. r.

Bildad flicka söker plats. Lagar god mat, bakar, syr m. m. Sparsam, hurtig. Svar till "Villig hjälprede", Iduns exp. f. v. b.

Bildad flicka med talent för sjuk-vård, önskar komma till hem på landet. Vill deltaga i hushållet och kunnig i matlagning. På lön-fästes ej af-seende endast resan ersättes. Svar till "Hem" Iduns exp.

I matlagning, bakning, sömnad, kunnig flicka önskar plats. Ordningssam, sparsam, pliktrogen. Svar "God, hurtig" under adr S Gumælii annonsbyrå, Sthlm.

Ung dotter till önskar plats i bildad familj, som hjälp och sällskap. Kunnig i finare handarbete samt något musikalisk. Svar till "Sällskap" Iduns expedition.

Inackordering.

Två unga tredåriga flickor, mest musikaliska, af god familj, kunna få billig och angenäm inackordering i ung musikalisk familj, med full frihet att deltaga i hushållsgöromål. Svar märkt "Större järnvägsstation i Småland", Iduns exp.

Hvilohem och Pensionat!

I Villa Hult, Kneippbaden, nytt, tidsenligt, beläget i Kuraanstaltens omedelbara närhet med vacker utsigt öfver Motala Ström, har af undertecknad öppnats ett hvilohem för dem som behöfva ro och ombyte af luft tillika med pensionat för kurgäster. Hemmet är inredt med moder-n och elegant komfort. Gästrummen 17 till antalet, de flesta belägna åt sol-sida äro väl isolerade, varma och gediget möblerade samt äger villan dessutom hall, matsal, salong, rymliga korridorer, bad- och telefonrum jämte balkonger och terrasser.

Erkändt godt bord, moderata priser. För rum med hel inackordering från 3:50 till 5 kr. pr dag, endast mat 3 kr., vid längre tids vistelse som 2-3 månader lämnas 10 procent. Inga drickspengar få förekomma. En krona i veckan för servis. Lättheten att erhålla eventuellt läkarvård dels af hemmets egen läkare, öfverläkaren vid Kneippbaden, dels af specialister i den närbelägna staden. Hemmet har egen examinerad sjuksköterska. Efter anmälan hos öfverläkaren kunna hvilohemmets gäster erhålla medicinska bad å anstalten utan att vara inskrifna.

Referenser: Dr J. Bergkvist, Kneipp-baden, Doktor von Unge, Norrköping, Kapten G. Bagge, Kneippbaden.

Högaktningsfullt

ELLA HULT.

Postadress: KNEIPBADEN.

Rikstelefon 758. Begär prospekt.

Wilhelmshöhe b. Cassel (Hessen) Alljährl Sommeraufenthalt der deutschen Kaiserfamilie. Junge Mädchen finden zur Erlernung der deutschen Sprache herzliche, liebevolle Aufnahme in kleinem, feinen, deutschen Pensionate. Leichte Methode, vorzügliche gute Aussprache. Schwedische Referenzen. Näh. durch die Vorsteherinnen.

Geschw. Klug, Villa Felicitas.

Uti bildad, musikalisk familj i Lau-sarne erhålla unga flickor god inackordering. Pri: 150 francs i månaden. Referenser: Fröken Märta Zacco, Öster-malmsgata 1 St Stockholm, Fröken Eli-sabeth Lundqvist, Klafrestrom.